

**REGIONALNA IZBA OBRACHUNKOWA
W OPOLU**

ANALIZA

**Realizacja budżetów
jednostek samorządu terytorialnego
województwa opolskiego za 2014 rok**

Opole, czerwiec 2015 r.

Spis treści

1. ZMIANY PRZEPISÓW PRAWNYCH W 2014 ROKU	3
2. REALIZACJA BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO W 2014 R.	5
2.1. WYKONANIE DOCHODÓW I WYDATKÓW	5
2.2. DYNAMIKA DOCHODÓW I WYDATKÓW	7
2.3. STRUKTURA DOCHODÓW I WYDATKÓW	8
2.4. DOCHODY I WYDATKI ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKICH I ZAGRANICZNYCH	9
2.5. DOCHODY I WYDATKI W PRZELICZENIU NA JEDNEGO MIESZKAŃCA.....	10
3. WYKONANIE BUDŻETÓW GMIN W 2014 R.....	11
3.1. WYKONANIE DOCHODÓW I WYDATKÓW BUDŻETOWYCH.....	11
3.2. DYNAMIKA DOCHODÓW I WYDATKÓW BUDŻETOWYCH	13
3.3. STRUKTURA DOCHODÓW I WYDATKÓW BUDŻETOWYCH.....	15
3.4. DOCHODY I WYDATKI ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKICH I ZAGRANICZNYCH.....	20
3.5. WYNIK BUDŻETU, FINANSOWANIE DEFICYTU, PRZYCHODY I ROZCHODY	21
3.6. ZOBOWIĄZANIA ZALICZANE DO DŁUGU PUBLICZNEGO ORAZ NALEŻNOŚCI BUDŻETOWE.....	23
4. WYKONANIE BUDŻETU MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2014 R.....	24
4.1. WYKONANIE DOCHODÓW I WYDATKÓW BUDŻETOWYCH.....	24
4.2. DYNAMIKA DOCHODÓW I WYDATKÓW BUDŻETOWYCH	24
4.3. STRUKTURA DOCHODÓW I WYDATKÓW BUDŻETOWYCH.....	25
4.4. DOCHODY I WYDATKI ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKICH I ZAGRANICZNYCH.....	29
4.5. WYNIK BUDŻETU, FINANSOWANIE DEFICYTU, PRZYCHODY I ROZCHODY	30
4.6. ZOBOWIĄZANIA ZALICZANE DO DŁUGU PUBLICZNEGO ORAZ NALEŻNOŚCI BUDŻETOWE.....	31
5. WYKONANIE BUDŻETÓW POWIATÓW W 2014 R.....	31
5.1. WYKONANIE DOCHODÓW I WYDATKÓW BUDŻETOWYCH.....	31
5.2. DYNAMIKA DOCHODÓW I WYDATKÓW BUDŻETOWYCH	32
5.3. STRUKTURA DOCHODÓW I WYDATKÓW BUDŻETOWYCH.....	34
5.4. DOCHODY I WYDATKI ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKICH I ZAGRANICZNYCH.....	38
5.5. WYNIK BUDŻETU, FINANSOWANIE DEFICYTU, PRZYCHODY I ROZCHODY	39
5.6. ZOBOWIĄZANIA ZALICZANE DO DŁUGU PUBLICZNEGO ORAZ NALEŻNOŚCI BUDŻETOWE.....	40
6. WYKONANIE BUDŻETU WOJEWÓDZTWA SAMORZĄDOWEGO W 2014 R.....	40
6.1. WYKONANIE DOCHODÓW I WYDATKÓW BUDŻETOWYCH.....	40
6.2. DYNAMIKA DOCHODÓW I WYDATKÓW	41
6.3. STRUKTURA DOCHODÓW I WYDATKÓW BUDŻETOWYCH.....	42
6.4. DOCHODY I WYDATKI ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKICH I ZAGRANICZNYCH.....	46
6.5. WYNIKI BUDŻETÓW, FINANSOWANIE DEFICYTU, PRZYCHODY I ROZCHODY	46
6.6. ZOBOWIĄZANIA ZALICZANE DO DŁUGU PUBLICZNEGO ORAZ NALEŻNOŚCI BUDŻETOWE.....	47
7. SYNTEZA	48
8. ZAŁĄCZNIKI 1-22	

1. ZMIANY PRZEPISÓW PRAWNYCH W 2014 ROKU

W 2014 roku wprowadzono zmiany w przepisach prawa, mające wpływ na funkcjonowanie jednostek samorządu terytorialnego oraz prowadzenie przez nie gospodarki finansowej.

W związku z wprowadzeniem definicji „odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej” w ustawie Prawo energetyczne¹ od dnia 1 stycznia 2014 r. osobom, które otrzymały dodatek mieszkaniowy przysługuje dodatek energetyczny wypłacany miesięcznie. Dodatek energetyczny przyznaje wójt, burmistrz lub prezydent miasta w drodze decyzji na wniosek odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej. Wypłata dodatku energetycznego jest zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez gminy. Minister Środowiska² określił wysokość dodatku energetycznego dla gospodarstwa domowego według kryterium ilości osób w rodzinie.

W ustawie o funduszu sołeckim³ określono na nowo zasady tworzenia funduszu na podstawie uchwały rady gminy, możliwości zmiany przedsięwzięć w trakcie roku budżetowego, ich wspólnej realizacji przez sołectwa oraz zasady zwrotu części wydatków wykonanych w ramach funduszu.

Znowelizowana ustawa o wypłacie zasiłków dla opiekunów⁴ przywróciła prawo do zasiłków dla opiekunów tym osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. Wypłata zaległych zasiłków dla opiekunów jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej realizowanym przez gminy.

Zmiany w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej⁵ miały na celu poprawę funkcjonowania rozwiązań systemowych oraz przyczynienie się do lepszego jakościowego wsparcia rodzin i poprawy opieki nad dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej. Wprowadzono między innymi zmiany finansowania pobytu dzieci w zakładach opiekuńczo–wychowawczych i opiekuńczo–rehabilitacyjnych przez powiaty.

Wyodrębnia się środki w wysokości do 1% planowanych rocznych środków przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe nauczycieli jednak nie mniej niż 0,5% tych środków, z przeznaczeniem

¹ Ustawa z dnia 26 lipca 2013 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2013 r., poz. 984).

² Obwieszczenie Ministra Gospodarki z dnia 28 listopada 2013 r. w sprawie wysokości dodatku energetycznego obowiązującej od dnia 1 stycznia 2014 r. do 30 kwietnia 2014 r. (M.P. z 2013 r., poz. 963); Obwieszczenie Ministra Gospodarki z dnia 17 kwietnia 2014 r. w sprawie wysokości dodatku energetycznego obowiązującej od dnia 1 maja 2014 r. do 30 kwietnia 2015 r. (M.P. z 2014 r., poz. 291).

³ Ustawa z dnia 21 lutego 2014 r. o funduszu sołeckim (Dz.U. z 2014 r., poz. 301 ze zm).

⁴ Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. z 2014 r., poz. 567).

⁵ Ustawa z dnia 25 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2014 r., poz. 1188).

na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli, przy uwzględnieniu doradztwa metodycznego⁶

Zmianą ustawy o systemie oświaty⁷ określono kryteria, zasady i procedury rekrutacji do publicznych jednostek oświatowych. Doprecyzowano przepisy z art. 80 i 90 tej ustawy w zakresie ustalenia wysokości dotacji udzielanej z budżetu jednostki samorządu terytorialnego na jednego ucznia oraz wskazano organ właściwy do określenia wysokości dotacji na słuchacza kwalifikowanych kursów zawodowych. Kolejną zmianą ustawy o systemie oświaty⁸ uregulowano między innymi zasady udzielania dotacji celowych z budżetu państwa przez wojewodę na wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne lub materiały ćwiczeniowe. Jest to zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej.

Minister Edukacji Narodowej⁹ określił sposób podziału części oświatowej subwencji ogólnej na 2014 r. pomiędzy poszczególne jednostki samorządu terytorialnego, z uwzględnieniem zakresu realizowanych zadań oświatowych.

W ustawie Prawo ochrony środowiska¹⁰ uregulowano sprawę podziału wpływów z tytułu opłat i kar za składowanie i magazynowanie odpadów pomiędzy gminą a powiatem. Dochody z tego tytułu stanowią w 50% dochody budżetu gmin, a w 10% dochody budżetu powiatów.

Uchwalanie wysokości stawek podatków i opłat lokalnych, podatku rolnego i podatku leśnego, należy do wyłącznej kompetencji organów stanowiących gminy. Stawki te nie mogły przekroczyć górnych granic ustalonych przez Ministerstwo Finansów w obwieszczeniu¹¹ oraz w komunikatach Prezesa GUS określających średnie ceny skupu żyta¹² i sprzedaży drewna¹³.

Przeprowadzenie wyborów wójtów, burmistrzów, prezydentów oraz członków do rad gmin, powiatów i sejmików województw, jak również do Parlamentu Europejskiego, finansowane było z budżetu państwa, z dotacji celowej na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

⁶ Ustawa z dnia 8 listopada 2013 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej (Dz.U. z 2013 r., poz.1645).

⁷ Ustawa z dnia 6 grudnia 2013 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2014 r., poz. 7 ze zm).

⁸ Ustawa z dnia 30 maja 2014 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2014 r., poz. 811).

⁹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2014 (Dz.U. z 2013 r., poz. 1687).

¹⁰ Ustawa z dnia 8 listopada 2013 o zmianie ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2014 r., poz. 47).

¹¹ Obwieszczenie Ministra Finansów z dnia 7 sierpnia 2013 r. w sprawie górnych granic stawek kwotowych podatków i opłat lokalnych w 2014 r. (M.P. z 2013 r., poz. 724).

¹² Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 18 października 2013 r. w sprawie średniej ceny skupu żyta za okres 11 kwartałów będącej podstawą do ustalenia podatku rolnego na rok podatkowy 2014 (M.P. z 2013 r., poz. 814).

¹³ Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 22 października 2013 r. w sprawie średniej ceny sprzedaży drewna, obliczonej według średniej ceny drewna uzyskanej przez nadleśnictwa za pierwsze trzy kwartały 2013 r. (M.P. z 2013 r., poz. 828).

Na podstawie art. 4 ust. 2 w związku z art. 89 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego¹⁴, wielkość udziału gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych na 2014 r. zwiększyła się z 37,42% do 37,53%.

Analizę opracowano na podstawie danych zawartych w rocznych sprawozdaniach z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego sporządzonych w oparciu o rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej¹⁵ oraz rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych¹⁶ przez 70 gmin, miasto na prawach powiatu, 11 powiatów oraz województwo samorządowe.

2. REALIZACJA BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO W 2014 R.

2.1. Wykonanie dochodów i wydatków

Jednostki samorządu terytorialnego województwa opolskiego w kwotach zbiorczych w poszczególnych typach j.s.t. nie zrealizowały w pełni zaplanowanych dochodów (z wyjątkiem powiatów) i wydatków. Dochody ogółem oraz wydatki ogółem w stosunku do planu wszystkich j.s.t. województwa opolskiego w 2014 roku zostały wykonane wyżej niż w kraju z wyjątkiem wydatków miast na prawach powiatu. Dochody ogółem j.s.t. województwa opolskiego stanowiły 98,0% kwoty planowanej, podczas gdy w kraju wyniosły 97,8%. W odniesieniu do wydatków ogółem wskaźniki te wyniosły odpowiednio 94,2% i 93,0%.

Poniższa tabela przedstawia dynamikę dochodów i wydatków jednostek samorządu terytorialnego poszczególnych szczebli, zbiorczo w województwie opolskim i w kraju¹⁷.

¹⁴ Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. t.j. z 2015 r., poz. 513, ze zm.).

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz.U. z 2014 r., poz. 119 ze zm.).

¹⁶ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz.U. t.j. z 2014 r., poz.1773).

¹⁷ Dane dotyczące wyników uzyskanych przez j.s.t. w skali kraju pochodzą ze „Sprawozdania z działalności regionalnych izb obrachunkowych i wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego w 2014 roku”, zamieszczonego na stronie internetowej www.rio.gov.pl.

T a b e l a 1

Wyszczególnienie	Wykonanie tys. zł 2013 r.	Plan tys. zł 2014 r.	Wykonanie tys. zł 2014 r.	Wykonanie (4:3) %	Dynamika		Struktura	
					Polska %	woj. opolskie %	Polska* %	woj. opolskie %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dochody								
Ogółem dochody j.s.t., w tym:	4 369 726	4 625 533	4 533 192	98,0	105,9	103,7	100,0	100,0
- gminy	2 530 064	2 717 819	2 655 766	97,7	105,6	105,0	43,5	58,6
- miasto na prawach powiatu	610 276	630 072	625 573	99,3	104,8	102,5	28,0	13,8
- powiaty	757 039	772 647	772 396	100,0	103,1	102,0	12,2	17,0
- województwo samorządowe	472 347	504 995	479 458	94,9	110,1	101,5	9,1	10,6
Wydatki								
Ogółem wydatki j.s.t., w tym:	4 329 871	4 840 984	4 558 222	94,2	107,0	105,3	100,0	100,0
- gminy	2 510 491	2 862 618	2 677 839	93,5	107,1	106,7	43,2	58,7
- miasto na prawach powiatu	644 692	668 412	630 131	94,3	106,4	97,7	28,6	13,8
- powiaty	731 537	811 252	778 281	95,9	103,8	106,4	12,1	17,1
- województwo samorządowe	443 150	498 702	471 971	94,6	110,4	106,5	9,3	10,4

*w strukturze nie przedstawiono danych dotyczących m.st. Warszawy, którego dochody stanowiły 7,1% ogółu dochodów j.s.t., a wydatki stanowiły 6,8% ogółu wydatków j.s.t., dlatego struktura krajowa nie sumuje się do 100%.

Dochody jednostek samorządu terytorialnego województwa opolskiego w 2014 r. wyniosły 4 533 192 tys. zł¹⁸. Poziom wykonania planu ukształtował się od 94,9% w województwie samorządowym do 100,0% w powiatach.

W 2014 r. **dochody majątkowe** wszystkich jednostek samorządu terytorialnego województwa opolskiego wyniosły 396 738 tys. zł, a **dochody bieżące** 4 136 454 tys. zł i zostały zrealizowane odpowiednio w 86,0% i 99,3%.

Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego województwa opolskiego w 2014 r. wykonane zostały w wysokości 4 558 222 tys. zł (94,2% planu). Realizacja planu wydatków zawierała się w przedziale od 93,5% w gminach do 95,9% w powiatach.

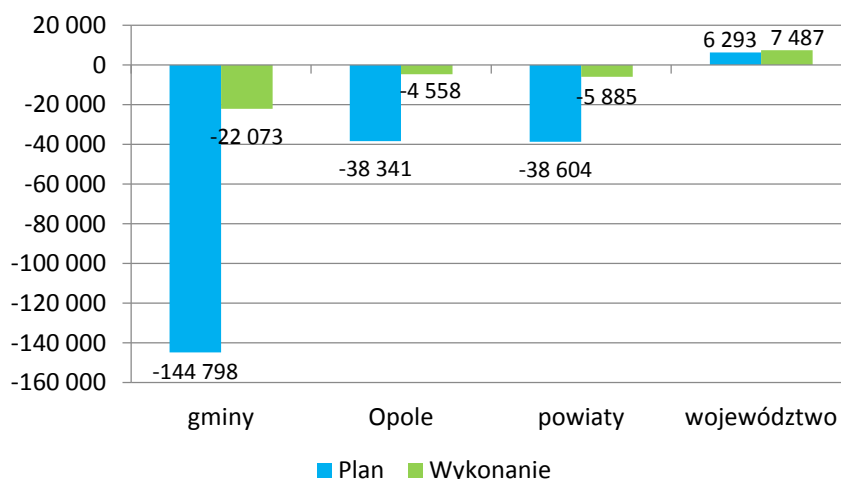
Do **wydatków bieżących** j.s.t. zalicza się wydatki na wynagrodzenia wraz z pochodnymi, dotacje przekazane innym samorządom, wydatki związane z obsługą długu publicznego oraz udzielanymi poręczeniami i gwarancjami, a także pozostałe wydatki związane z funkcjonowaniem j.s.t. i jednostek im podległych. Wydatki bieżące wyniosły 3 807 647 tys. zł i zrealizowane zostały na poziomie 95,4%.

¹⁸ Wszelkie kwoty wykazane w analizie zostały zaokrąglone do pełnych tysięcy złotych. Do opracowania przyjęto bazę danych z dnia 1 kwietnia 2015 r.

Do **wydatków majątkowych** zalicza się wydatki ponoszone na inwestycje, zakupy inwestycyjne, dotacje inwestycyjne oraz wydatki kapitałowe. Wydatki majątkowe wyniosły 750 575 tys. zł i zrealizowano je w wysokości 88,1%.

Wszystkie jednostki samorządu terytorialnego województwa opolskiego zamknęły rok budżetowy (per saldo) deficytem w wysokości 25 030 tys. zł. Łączny **deficyt budżetowy** jednostek samorządu terytorialnego województwa opolskiego wyniósł 100 645 tys. zł, a wypracowana **nadwyżka budżetowa** 75 615 tys. zł. Rok budżetowy zamknięto deficytem w 35 gminach, mieście na prawach powiatu i 5 powiatach (w roku ubiegłym łącznie w 26 jednostkach). Nadwyżkę budżetową wypracowały na koniec roku 35 gmin, 6 powiatów i województwo samorządowe.

Wynik budżetowy per saldo w 2014 roku (w tys. zł)

2.2. Dynamika dochodów i wydatków

W porównaniu do roku ubiegłego, łączne dochody j.s.t. województwa opolskiego uległy zwiększeniu o 3,7%¹⁹. Wzrost dochodów nastąpił we wszystkich grupach j.s.t. i mieścił się w przedziale od 1,5% w województwie samorządowym do 5,0% w gminach. Uzyskane dochody bieżące wzrosły o 3,5%, a dochody majątkowe o 6,2%.

W porównaniu do roku poprzedniego, wydatki ogółem uległy zwiększeniu o 5,3%. Na taki wynik złożył się zarówno wzrost – o 12,4% wydatków majątkowych, jak i wzrost – o 4,0% wydatków bieżących wszystkich j.s.t. naszego województwa.

¹⁹ Wskaźnik inflacji w 2014 roku wyniósł 0,0%.

Do uchwalania budżetów j.s.t. mają zastosowanie regulacje zawarte w art. 242 ustawy o finansach publicznych²⁰, który wprowadził zakaz planowania wydatków bieżących większych niż dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki. Na koniec roku wykonane wydatki bieżące nie mogą być wyższe niż wykonane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki. W analizowanym okresie wszystkie jednostki naszego województwa spełniły ustawowe wymogi wynikające z cytowanego przepisu.

Od 2014 r. obowiązuje indywidualny wskaźnik spłaty zadłużenia wynikający z art. 243 ustawy o finansach publicznych²¹. Wszystkie jednostki naszego województwa na koniec 2014 r. spełniły wskaźnik wynikający z cytowanego przepisu prawa²².

Deficyt operacyjny²³ wystąpił w 1 jednostce w wysokości 1 649 tys. zł, natomiast pozostałe 82 jednostki wypracowały nadwyżkę operacyjną w łącznej kwocie 330 455 tys. zł.

2.3. Struktura dochodów i wydatków

Strukturę dochodów jednostek samorządu terytorialnego wszystkich szczebli w kraju i w województwie opolskim przedstawia poniższa tabela.

T a b e l a 2

Wyszczególnienie	Polska (%)				woj. opolskie (%)			
	ogółem	dochody własne	dotacje	subwencje	ogółem	dochody własne	dotacje	subwencje
Dochody wszystkich j.s.t.:	100,0	50,7	22,9	26,4	100,0	48,5	22,5	29,0
- gminy	100,0	49,3	21,6	29,1	100,0	54,3	18,8	26,9
- miasto na prawach powiatu	100,0	62,8	17,3	19,9	100,0	62,2	12,9	24,9
- powiaty	100,0	31,3	25,9	42,8	100,0	32,7	24,1	43,2
- województwo samorządowe	100,0	36,9	46,9	16,2	100,0	24,3	52,7	23,0

²⁰ Ustawa o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r. (Dz.U. t.j. z 2013 r., poz. 885 ze zm.) - Art. 242, ust. 1 Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu, w którym planowane wydatki bieżące są wyższe niż planowane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki. Art. 242, ust. 2. Na koniec roku budżetowego wykonane wydatki bieżące nie mogą być wyższe niż wykonane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki, z zastrzeżeniem ust. 3.

²¹ Ustawa o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r. (Dz.U. t.j. z 2013 r., poz. 885 ze zm.) – Art. 243 Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu, którego realizacja spowoduje, że w roku budżetowym oraz w każdym roku następującym po roku budżetowym relacja łącznej kwoty przypadających w danym roku budżetowym:

1) spłat rat kredytów i pożyczek, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 2-4 oraz art. 90, wraz z należnymi w danym roku odsetkami od kredytów i pożyczek, o których mowa w art. 89 ust. 1 i art. 90,
2) wykupów papierów wartościowych emitowanych na cele określone w art. 89 ust. 1 pkt 2-4 oraz art. 90 wraz z należnymi odsetkami i dyskontem od papierów wartościowych emitowanych na cele określone w art. 89 ust. 1 i art. 90,
3) potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych poręczeń oraz gwarancji do planowanych dochodów ogółem budżetu przekroczy średnią arytmetyczną z obliczonych dla ostatnich trzech lat relacji jej dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów ogółem budżetu.

²² Na podstawie uchwał i zarządzeń w sprawie wieloletniej prognozy finansowej.

²³ Różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi, określona jest jako **wynik bieżący**, który w przypadku osiągnięcia wartości dodatnich stanowi **nadwyżkę operacyjną**, a w przypadku ujemnych wartości stanowi **deficyt operacyjny**.

Analiza struktury dochodów ogółem j.s.t. województwa opolskiego, w odniesieniu do źródeł ich pochodzenia wskazuje, że ze względu na możliwości kształtowania wielkości budżetu, jest ona mniej korzystna od krajowej, ponieważ przeważają w niej wpływy pochodzące z budżetu państwa. W strukturze dochodów ogółem, udział dochodów własnych był o 2,2 punktu procentowego niższy niż w kraju. W gminach i powiatach udział dochodów własnych był wyższy niż średni dla danej grupy w kraju – odpowiednio o 5,0 i 1,4 punktu procentowego. Najbardziej niekorzystna, w porównaniu z krajową, była struktura województwa samorządowego z uwagi na niższy o 12,6 punktu procentowego udział dochodów własnych.

Dochody bieżące stanowiły 91,2% łącznych dochodów jednostek samorządu terytorialnego województwa opolskiego, a dochody majątkowe 8,8%.

Wzrost wydatków j.s.t. województwa opolskiego, w porównaniu do średniej krajowej, wyniósł 2,6 punktu procentowego. W gminach, mieście na prawach powiatu i województwie samorządowym, wydatki, w porównaniu do średnich dla kraju, były niższe odpowiednio o 0,4; 8,7; 3,9 punktu procentowego.

Strukturę wydatków jednostek samorządu terytorialnego województwa opolskiego na tle kraju obrazuje poniższa tabela.

T a b e l a 3

Wyszczególnienie	Polska (%)		woj. opolskie (%)	
	wydatki bieżące	wydatki majątkowe	wydatki bieżące	wydatki majątkowe
Wydatki wszystkich j.s.t.:	79,0	21,0	83,5	16,5
- gminy	81,8	18,2	85,0	15,0
- miasto na prawach powiatu	79,1	20,9	86,4	13,6
- powiaty	85,3	14,7	86,8	13,2
- województwo samorządowe	57,0	43,0	65,7	34,3

Struktura wydatków jednostek samorządu terytorialnego województwa opolskiego różni się od średnich wyników dla kraju. Niekorzystnie na tle kraju prezentuje się struktura wydatków wszystkich grup j.s.t. naszego województwa, gdyż udział wydatków bieżących był wyższy od średniego wyniku dla Polski, a wydatków majątkowych znacznie niższy od wyników krajowych.

2.4. Dochody i wydatki ze środków europejskich i zagranicznych

Łączne **dochody** pochodzące ze środków europejskich i zagranicznych wyniosły 304 718 tys. zł, co stanowiło 6,7% ogółu dochodów jednostek samorządu terytorialnego²⁴ (w 2013 r. 267 136 tys. zł, co stanowiło 6,1%). W ostatnich trzech latach daje się zauważyć naprzemienny spadek i wzrost udziałów środków europejskich i zagranicznych w dochodach

²⁴ Z uwagi na przyjętą metodologię uzyskiwania danych dotyczących środków pomocowych, do wyliczenia dochodów i wydatków przeznaczonych na finansowanie zadań uwzględniono w całej analizie tylko paragrafy klasyfikacji budżetowej oznaczone czwartą cyfrą: 1, 3, 5, 7 i 8.

jednostek samorządu terytorialnego. Kwota tych środków w 2014 r. była o 14,1% wyższa od kwoty z 2013 r. i o 4,6% z roku 2012.

T a b e l a 4

Dochody pochodzące ze środków europejskich i zagranicznych	2012 r.	2013 r.	2014 r.	Dynamika 2013/2012 (%)	Dynamika 2014/2013 (%)
1	2	3	4	5	6
Wykonanie (tys. zł)	291 331	267 136	304 718	91,7	114,1
Udział w dochodach ogółem (%)	6,9	6,1	6,7	x	x

Łączne **wydatki** finansowane ze środków europejskich i zagranicznych wyniosły 313 252 tys. zł, co stanowiło 6,9% ogółu wydatków jednostek samorządu terytorialnego, a w roku ubiegłym 6,1% ogółu wydatków. W latach 2012-2014 wydatki te systematycznie rosły.

T a b e l a 5

Wydatki pochodzące ze środków europejskich i zagranicznych	2012 r.	2013 r.	2014 r.	Dynamika 2013/2012 (%)	Dynamika 2014/2013 (%)
1	2	3	4	5	6
Wykonanie (tys. zł)	243 111	262 047	313 252	107,8	119,5
Udział w wydatkach ogółem (%)	5,8	6,1	6,9	x	X

W przypadku wydatków finansowanych ze środków europejskich i zagranicznych nastąpił ich wzrost w odniesieniu do kwot (o 19,5%) i ich udziału w wydatkach j.s.t (o 0,8 punktu procentowego).

W załączniku 22 zaprezentowano dochody i wydatki wszystkich j.s.t. województwa opolskiego ze środków europejskich i zagranicznych.

Różnica między dochodami a wydatkami pochodzącymi ze środków europejskich i zagranicznych wynika z faktu, że środki te częściowo refundują poniesione przez samorząd wydatki i wpływają do budżetów po rozliczeniu kosztów przedsięwzięcia.

2.5. Dochody i wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca

Poszczególne pozycje budżetowe przeliczone na mieszkańca, w sposób obiektywny obrazują wielkości osiągniętych dochodów i wydatków.

W załączniku 18 przedstawiono kwoty: dochodów ogółem, dochodów własnych, wydatków ogółem i wydatków majątkowych oraz skutków obniżenia maksymalnych stawek podatków, udzielonych ulg, odroczeń, umorzeń i zwolnień podatkowych w przeliczeniu

na 1 mieszkańca w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego województwa opolskiego²⁵.

T a b e l a 6

Wyszczególnienie	Polska zł	woj. opolskie zł
Dochody per capita		
- gminy	3 272	3 009
- miasto na prawach powiatu	5 398	5 212
- powiaty	920	875
- województwo samorządowe	461	478
Wydatki per capita		
- gminy	3 292	3 034
- miasto na prawach powiatu	5 509	5 250
- powiaty	920	882
- województwo samorządowe	474	471
Wydatki majątkowe per capita		
- gminy	598	454
- miasto na prawach powiatu	1 151	715
- powiaty	135	116
- województwo samorządowe	204	162

Z danych wynika, że dochody na mieszkańca w samorządowym województwie opolskim były wyższe od średnich dla kraju w jednostkach tego typu. Zarówno wydatki ogółem jak i wydatki majątkowe w przeliczeniu na mieszkańca, we wszystkich typach jednostek województwa opolskiego były niższe od średnich uzyskanych w kraju.

3. WYKONANIE BUDŻETÓW GMIN W 2014 R.

3.1. Wykonanie dochodów i wydatków budżetowych

Gminy województwa opolskiego zaplanowały **dochody** w wysokości 2 717 819 tys. zł, a wykonały je w kwocie 2 655 765 tys. zł. Plan dochodów ogółem wykonany został w 97,7%, co wynikało z realizacji w 49 jednostkach dochodów niższych od zaplanowanych i w 21 jednostkach dochodów większych niż zakładane. Najwyższe wykonanie planu wystąpiło w gminie Zdieszowice (104,6%), gdzie ponadplanowe dochody uzyskano m.in. z podatku od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej, podatku od spadków i darowizn, podatku od nieruchomości oraz z udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych i prawnych. Najniżej plan swoich dochodów wykonała gmina Skarbimierz (75,7%). Na niskie wykonanie dochodów gminy wpłynęło zarówno niewykonanie planu dochodów bieżących, jak i majątkowych, w tym ze sprzedaży majątku.

Realizację budżetów przez poszczególne gminy przedstawia załącznik 1.

²⁵ Liczba ludności województwa opolskiego wg danych GUS na 30.06.2014 r. wyniosła 1 003 tys. mieszkańców.

Dochody bieżące gmin w 2014 r. wykonano w kwocie 2 482 250 tys. zł (tj. 99,3% planu). Wykonanie dochodów bieżących w poszczególnych typach gmin kształtowało się od 98,2% w gminach wiejskich, przez 99,0% w gminach miejskich do niemal 100,0% w gminach miejsko-wiejskich.

Gminy uzyskały łącznie 173 515 tys. zł **dochodów majątkowych** i zostały one wykonane w 79,1%. Najwięcej dochodów majątkowych – 13 436 tys. zł uzyskała gmina Kędzierzyn-Koźle. Pozyskane przez nią środki pochodziły głównie z dotacji celowych otrzymanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich i zagranicznych, ze sprzedaży nieruchomości oraz dotacji z budżetu państwa na realizację inwestycji.

Dochody własne gmin w 2014 r. wyniosły ogółem 1 440 809 tys. zł i stanowiły 97,9% zakładanego planu. Podstawowym ich źródłem były wpływy z podatku od nieruchomości, udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe dochody, których znaczącą część stanowiły opłaty za gospodarowanie odpadami.

Wykonanie z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz z podatku od środków transportowych przewyższało zakładany plan i wynosiło odpowiednio 102,4% (tj. 450 370 tys. zł) oraz 101,9% (tj. 17 077 tys. zł). Pozostałe źródła dochodów własnych nie zostały zrealizowane w zaplanowanej wysokości i kształtowały się w przedziale od 81,0% w przypadku udziałów w podatku dochodowym od osób prawnych do 99,5% w podatku rolnym.

Dochody własne gmin, na skutek ustalenia przez rady niższych stawek podatków (głównie podatku od nieruchomości, rolnego i od środków transportowych), były mniejsze od możliwych do uzyskania o 120 381 tys. zł. Największa kwota, która nie wpłynęła do budżetu z tytułu obniżenia stawek podatków wyniosła 12 203 tys. zł (gmina Nysa). Udzielone przez gminy ulgi i zwolnienia spowodowały zmniejszenie potencjalnych dochodów gmin o 30 108 tys. zł, natomiast skutki decyzji w sprawach odroczeń terminów płatności, rozłożenia płatności na raty i umorzenia zaległości podatkowych wyniosły 7 692 tys. zł.

Wygaśnięcie zobowiązań podatkowych na skutek potrącenia z wzajemnej, bezspornej i wymagalnej wierzytelności podatnika i przeniesienia własności rzeczy lub praw majątkowych na rzecz gminy²⁶ wystąpiło w 4 gminach (Dobrodzień, Ozimek, Łambinowice, Zębowice) na łączną kwotę 275 tys. zł.

Subwencja ogólna w 2014 r. została przekazana gminom województwa opolskiego przez Ministerstwo Finansów w wysokości 714 909 tys. zł i stanowiła 100,1% zakładanego planu.

Część oświatowa subwencji ogólnej dla wszystkich gmin wyniosła 588 555 tys. zł, część wyrównawczą otrzymało 61 gmin w kwocie 118 048 tys. zł, natomiast część równoważącą

²⁶ Art. 65 i art. 66 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz.U. j.t. z 2012 r., poz. 749, ze zm.).

uzyskały 43 gminy w kwocie 7 545 tys. zł. Uzupelnienie subwencji ogólnej w kwocie 761 tys. zł przekazano 6 gminom województwa opolskiego.

Wykonanie **dotacji celowych** w gminach w 2014 r. wyniosło 500 048 tys. zł (tj. 94,1% planu).

Wszystkie dotacje celowe, z wyjątkiem dotacji na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego oraz na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej, wykonane były poniżej planowanej kwoty. Ich realizacja wahała się od 81,0% w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich i zagranicznych do 98,6% na zadania z zakresu administracji rządowej.

Gminy województwa opolskiego zaplanowały **wydatki** ogółem na poziomie 2 862 618 tys. zł, a wykonały w kwocie 2 677 839 tys. zł (tj. w 93,5%). Największe wykonanie planu wydatków ogółem wystąpiło w gminie Głuchołazy (99,0%), natomiast najniższe w gminie Olszanka (81,5%). Niskie wykonanie planu wydatków ogółem w gminie Olszanka wynikało z niezrealizowania zakładanego planu wydatków majątkowych, które wyniosło zaledwie 12,1%.

Wydatki bieżące gmin w 2014 r. wykonano w kwocie 2 277 446 tys. zł, która stanowiła 94,9% zakładanego planu. Wykonanie wydatków bieżących w poszczególnych typach gmin kształtowało się od 93,7% w gminach wiejskich, przez 95,0% w gminach miejskich do 95,4% w gminach miejsko-wiejskich.

W poszczególnych źródłach wydatków bieżących, największe wykonanie planu wystąpiło w wynagrodzeniach wraz z pochodnymi (97,6%), a najmniejsze w wydatkach na obsługę długu (88,1%).

Gminy wykonały **wydatki majątkowe** w kwocie 400 392 tys. zł (tj. 86,6% zakładanego planu), z czego na inwestycje przeznaczono 383 749 tys. zł (tj. 86,6% planu), co stanowiło 95,8% wydatków majątkowych. Pozostała kwota 16 643 tys. zł dotyczyła zakupu udziałów w spółkach prawa handlowego (tj. 13,4% planu).

3.2. Dynamika dochodów i wydatków budżetowych

W porównaniu do roku poprzedniego, łączne dochody gmin wzrosły o 5,0%. Wzrost dochodów nastąpił również we wszystkich typach gmin: w miejsko-wiejskich o 6,2%, w miejskich o 3,6% i w wiejskich o 3,0%.

T a b e l a 7

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem budżety gmin	w tym gminy:		
			miejskie	miejsko - wiejskie	wiejskie
Dochody					
1.	Plan 2014 r. (tys. zł)	2 717 819	320 064	1 601 309	796 446
2.	Wykonanie 2014 r. (tys. zł)	2 655 766	313 763	1 572 811	769 192
3.	Wykonanie 2013 r. (tys. zł)	2 530 064	302 864	1 480 419	746 782
4.	Wykonanie planu 2:1 (%)	97,7%	98,0%	98,2%	96,6%
5.	Dynamika wykonania 2:3 (%)	105,0%	103,6%	106,2%	103,0%

Dochody własne gmin w 2014 r. były wyższe o 6,4% od ubiegłorocznych.

W porównaniu z rokiem 2013, największy wzrost dochodów nastąpił z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych o 38 012 tys. zł (o 9,2%), a największy spadek z tytułu podatku od spadków i darowizn o 1 153 tys. zł (o 30,1%).

Kwota **subwencji ogólnej** była niższa od ubiegłorocznej o 3,1%. Zmniejszeniu uległy wszystkie części subwencji ogólnej, w tym część:

- oświatowa – o 0,6%,
- wyrównawcza – o 13,6%,
- równoważąca – o 3,0%,
- uzupełnienie subwencji ogólnej – o 18,1%.

Dotacje celowe przekazane gminom w 2014 r. były wyższe od ubiegłorocznych o 13,9%. Na zwiększenie ogólnej kwoty dotacji największy wpływ miały wyższe kwoty dotacji m.in. w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich i zagranicznych (o 33,4%), na zadania własne (o 22,9%) oraz na zadania z zakresu administracji rządowej (o 5,5%). Najmniejsze dotacje przekazano gminom na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej (527 tys. zł), które zmniejszyły się o 2 285 tys. zł, czyli o 81,3%.

T a b e l a 8

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem budżety gmin	w tym gminy:		
			miejskie	miejsko - wiejskie	wiejskie
Wydatki					
1.	Plan 2014 r. (tys. zł)	2 862 619	343 369	1 674 991	844 259
2.	Wykonanie 2014 r. (tys. zł)	2 677 839	322 110	1 582 287	773 442
3.	Wykonanie 2013 r. (tys. zł)	2 510 491	295 590	1 472 484	742 417
4.	Wykonanie planu 2:1 (%)	93,5%	93,8%	94,5%	91,6%
5.	Dynamika wykonania 2:3 (%)	106,7%	109,0%	107,5%	104,2%

W 2014 r. **wydatki** gmin województwa opolskiego, w porównaniu do roku ubiegłego, wzrosły o 167 347 tys. zł (tj. o 6,7%). Wzrost wydatków nastąpił również we wszystkich typach gmin: w miejskich o 9,0%, w miejsko-wiejskich o 7,5%, a w wiejskich o 4,2%.

Wydatki majątkowe gmin, w odniesieniu do roku 2013, zwiększyły się o 21,6%. Największy wzrost wydatków majątkowych odnotowano w gminie Domaszowice (o 727,1%), a najmniejszy w gminie Branice (o 12%).

Znaczący wzrost wydatków majątkowych w gminie Domaszowice spowodowany był rozpoczęciem wieloletniej inwestycji związanej z budową sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami.

W porównaniu do roku ubiegłego, **wydatki bieżące** wzrosły o 4,4%. Wydatki bieżące służyły głównie finansowaniu obligatoryjnych zadań własnych samorządu tego szczebla. W poszczególnych rodzajach wydatków bieżących nastąpił ich wzrost, z wyjątkiem wydatków na obsługę długu (zmały o 17,7%). Wzrost kształtował się od 2,6% na wynagrodzenia wraz z pochodnymi do 6,8% na pozostałe wydatki bieżące.

W 2014 r. gminy nie dokonały wydatków z tytułu udzielonych poręczeń.

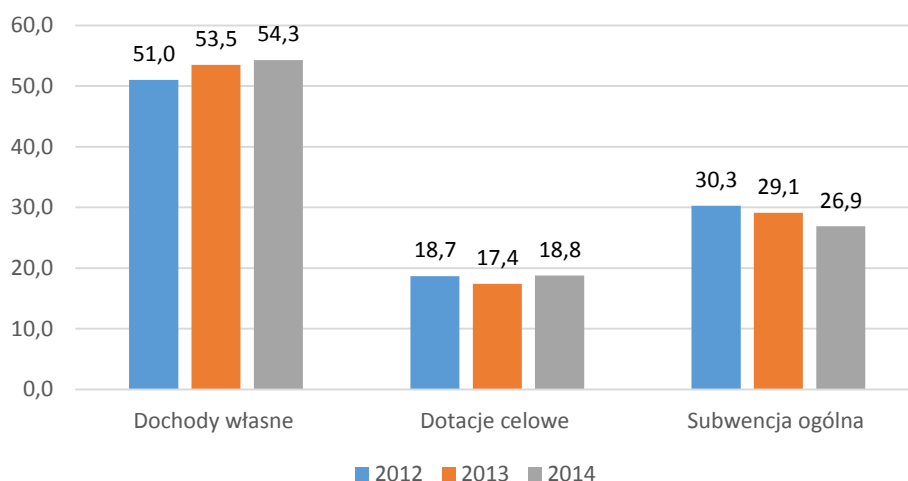
Wpłać do budżetu państwa w łącznej wysokości 5 036 tys. zł, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin, dokonały gminy: Skarbimierz, Gogolin, Dobrzeń Wielki i Polska Cerekiew. W 2013 roku wpłać dokonały 3 pierwsze gminy: Skarbimierz, Gogolin i Dobrzeń Wielki, na kwotę 4 607 tys. zł. Porównując rok 2014 do 2013, nastąpił wzrost tych wpłać o 9,3%.

3.3. Struktura dochodów i wydatków budżetowych

Dochody bieżące w ogólnej kwocie dochodów gmin stanowiły 93,5%, a pozostałe 6,5% to **dochody majątkowe**. Najniższy udział dochodów majątkowych w dochodach ogółem wystąpił w gminie Lubrza (0,2%), a najwyższy w gminie Ujazd (27,2%).

W strukturze dochodów ogółem gmin województwa opolskiego udział **dochodów własnych** w ostatnich trzech latach miał tendencję wzrostową. Natomiast **subwencja ogólna** w latach 2012-2014 malała. Udział **dotacji celowych** w strukturze dochodów ogółem wzrósł z 17,4% w 2013 roku do 18,8% w 2014 roku.

Struktura dochodów gmin w latach 2012-2014 (w %)

W strukturze dochodów gmin województwa opolskiego dominujący udział miały dochody własne – 54,3%. Subwencja ogólna i dotacje celowe wyniosły odpowiednio: 26,9%; 18,8%.

Załączniki 2a i 2b przedstawiają strukturę dochodów poszczególnych gmin województwa opolskiego.

Dochody własne stanowiły najważniejsze źródło dochodów gmin. Największy ich udział w dochodach ogółem wystąpił w miastach – 66,5%, a najmniejszy w gminach wiejskich – 48,0%. W gminach miejsko-wiejskich dochody te stanowiły 54,9% dochodów ogółem.

W poszczególnych gminach udział dochodów własnych w dochodach ogółem był jeszcze bardziej zróżnicowany i zawierał się w przedziale od 28,0% w Zębolicach do 73,4% w Gogolinie.

T a b e l a 9

Wyszczególnienie		2013 r.		2014 r.	
		tys. zł	%	tys. zł	%
Dochody własne		1 353 642	100,0	1 440 809	100,0
1.	Udziały w podatku dochodowym od osób prawnych	25 983	1,9	20 012	1,4
2.	Udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych	412 358	30,5	450 370	31,3
3.	Podatek rolny	92 003	6,8	90 995	6,3
4.	Podatek od nieruchomości	469 235	34,7	491 382	34,1
5.	Podatek od środków transportowych	16 447	1,2	17 077	1,2
6.	Podatek od spadków i darowizn	3 828	0,3	2 675	0,2
7.	Opłata skarbową	7 106	0,5	7 161	0,5
8.	Podatek od czynności cywilnoprawnych	20 399	1,5	20 818	1,4
9.	Pozostałe dochody własne	306 283	22,6	340 318	23,6

Dane z tabeli wskazują, że struktura dochodów własnych, na przestrzeni ostatnich dwóch lat, nie uległa zmianom. Różnice w wielkości udziału nie przekroczyły 1 punktu procentowego. Największą zmianę odnotowano w odniesieniu do pozostałych dochodów własnych (udział z tego tytułu zwiększył się o 1 punkt procentowy) oraz do udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych – udział z tego tytułu zwiększył się o 0,8 punktu procentowego.

W strukturze dochodów własnych gmin największy udział miały dochody pochodzące z podatku od nieruchomości (34,1%) i z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych (31,3%). Pozostałe dochody własne stanowiły 23,6%. Inne dochody własne nie przekroczyły w strukturze 7%.

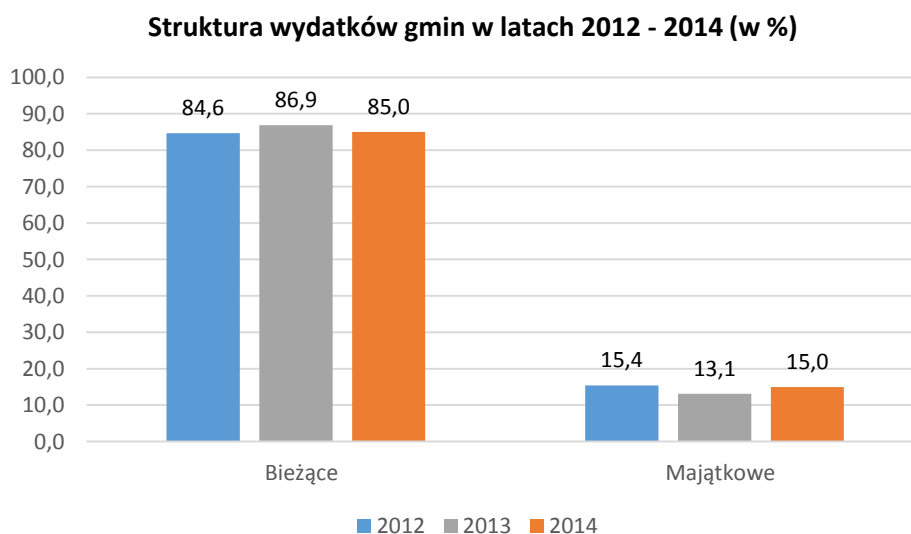
Subwencja ogólna otrzymana z budżetu państwa była drugim, co do wielkości, źródłem dochodów gmin. Jej udział w strukturze dochodów ogółem wyniósł 26,9%, osiągając 33,0% w gminach wiejskich, 25,8% w gminach miejsko-wiejskich i 17,7% w gminach miejskich. W poszczególnych gminach, największy udział subwencji ogólnej w dochodach ogółem wystąpił w Jemielnicy (50,6%), a najmniejszy w Gogolinie (15,0%).

Udział **dotacji celowych** w dochodach ogółem wyniósł 18,8%, osiągając w poszczególnych typach gmin: 19,3% - gminy miejsko-wiejskie, 19,0% - wiejskie oraz 15,8% - miejskie. W roku 2014 dotacje celowe w największym stopniu zasiliły budżet gminy Ujazd – 35,3%, a w najmniejszym gminy Tarnów Opolski – 9,0%.

Kwota dotacji na zadania z zakresu administracji rządowej stanowiła niemal połowę kwoty wszystkich otrzymanych dotacji (49,1%). Następnymi pod względem wielkości dotacjami celowymi były dotacje na zadania własne (28,0%) oraz w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich i zagranicznych (19,9%). Pozostałe rodzaje dotacji celowych nie przekroczyły poziomu 2,0%.

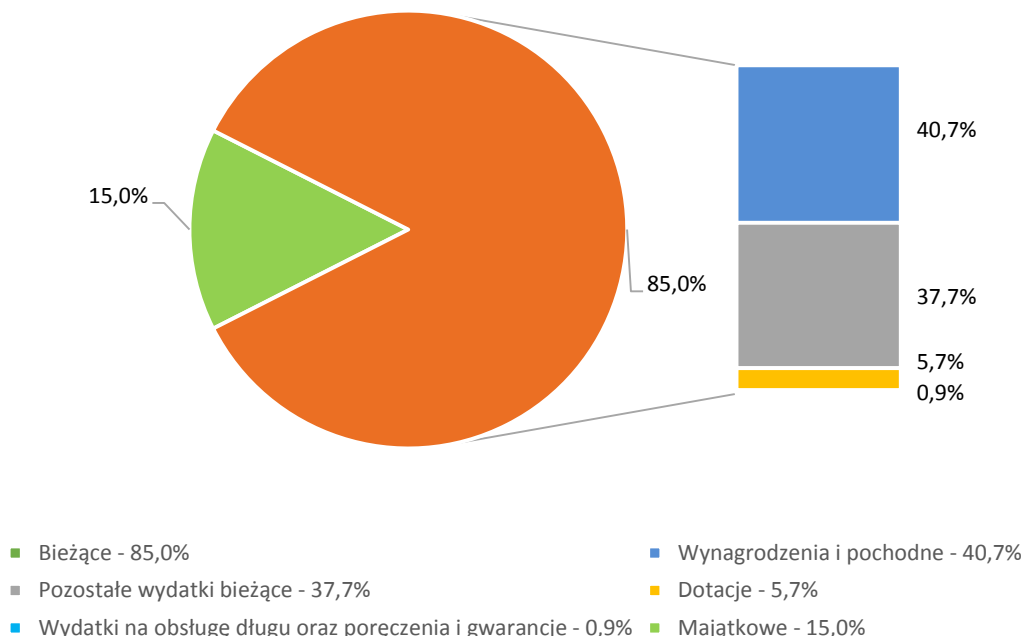
Dotacje celowe otrzymane na inwestycje stanowiły średnio 4,4% w strukturze dochodów ogółem gmin, tj. o 1,1 punktu procentowego więcej niż przed rokiem. Gmina Ujazd otrzymała dotacje na inwestycje stanowiące 26,2% jej dochodów ogółem, a gminy Murów i Izbicko nie otrzymały w 2014 r. żadnych dotacji z przeznaczeniem na inwestycje.

Strukturę wydatków poszczególnych jednostek przedstawiają załączniki 5a i 5b.

Struktura **wydatków** w okresie ostatnich trzech lat kształtowała się na podobnym poziomie. Średnio wydatki bieżące stanowiły 85,0% wydatków ogółem, natomiast wydatki majątkowe wynosiły średnio 15,0% wydatków ogółem.

Struktura wydatków gmin w 2014 roku

Wśród **wydatków bieżących** dominujący udział miały wydatki na wynagrodzenia wraz z pochodnymi (40,7% wydatków ogółem). Najmniejszy ich udział w strukturze wydatków wystąpił w gminie Skarbimierz (19,4%), a największy w gminie Skoroszyce (53,1%).

Kolejną pozycję w strukturze wydatków bieżących zajmowały pozostałe wydatki bieżące, które osiągnęły poziom 37,7% wydatków ogółem. Najniższy udział tych wydatków w strukturze wystąpił w gminie Reńska Wieś (21,2%), a najwyższy w gminie Brzeg (47,9%).

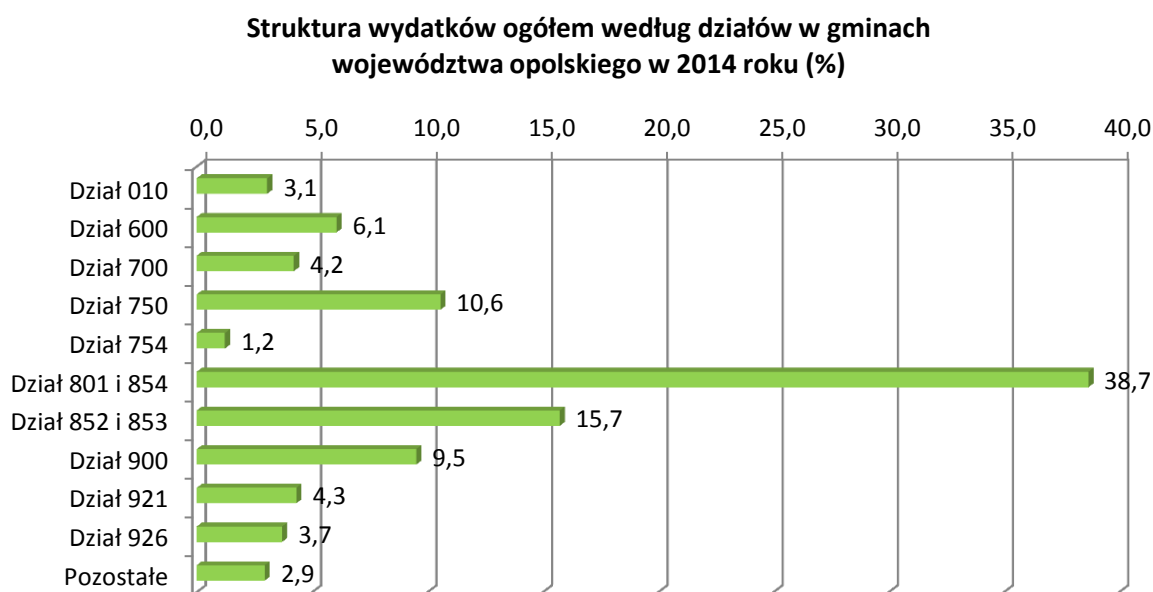
Dotacje udzielone z budżetów gmin na zadania bieżące wyniosły 5,7% wydatków ogółem. Udział tych dotacji w strukturze wydatków wyniósł od 0,5% w gminie Lasowice Wielkie do 15,8% w Lubrzy. Zróżnicowanie stopnia realizacji tej grupy wydatków bieżących wynikało z przyjętego przez konkretną jednostkę sposobu realizacji nałożonych na nią zadań ustawowych.

Udział wydatków na obsługę długu w strukturze wydatków ogółem wyniósł 0,9%. Największa ich wielkość wystąpiła w gminie Izbicko (2,9%), a najmniejsza w gminie Zdzeszowice (0,04%).

W grupie **wydatków majątkowych** przeważającą kwotę stanowiły wydatki na inwestycje, których źródłem finansowania były zarówno środki własne, środki europejskie i zagraniczne, jak i zwrotne przychody z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz emisji obligacji komunalnych.

W gminach wiejskich wydatki majątkowe stanowiły 17,7% ogółu ich wydatków, w gminach miejskich – 14,0%, a w gminach miejsko-wiejskich – 13,8%. Wyniki uzyskane przez gminę Skarbimierz, która kolejny rok przeznaczyła na cele rozwojowe najwięcej środków – 44,5% (w 2013 r. – 38,6%) oraz przez gminę Lubsza, gdzie 2,0% wydatków skierowano na inwestycje, wskazują na ogromne zróżnicowanie udziału wydatków majątkowych w wydatkach ogółem w gminach województwa opolskiego.

Strukturę wydatków ogółem, uwzględniającą poszczególne działy klasyfikacji budżetowej przedstawiają załączniki 6a i 6b²⁷ oraz poniższy wykres.

W dziale 801 – Oświata i wychowanie oraz dziale 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza poniesiono wydatki w łącznej wysokości 1 035 608 tys. zł, co stanowiło 38,7% wydatków gmin. Udział wydatków „oświatowych” kształtował się w poszczególnych typach gmin na poziomie – 39,7% w gminach wiejskich, 39,0% w gminach miejsko-wiejskich i 34,6% w gminach miejskich. Udział ten osiągnął skrajne wartości w Chrzastowicach – 53,1% i w Skarbimierzu – 19,2%. Na inwestycje w oświacie skierowano 7,8% wydatków inwestycyjnych gmin.

Kolejną pozycję (421 332 tys. zł), co do wielkości udziału, zajmowały wydatki ponoszone w działach 852 – Pomoc społeczna i 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, które stanowiły 15,7% wydatków ogółem (spadek o 0,5 punktu procentowego). Związane były głównie z wypłatą różnego rodzaju zasiłków i realizacją świadczeń z opieki społecznej. W budżetach gmin miejskich wydatki te zajmowały – 17,5%, miejsko-wiejskich – 17,0%, a wiejskich – 12,4%. Największą część wydatków na zadania z zakresu pomocy społecznej przeznaczyła gmina

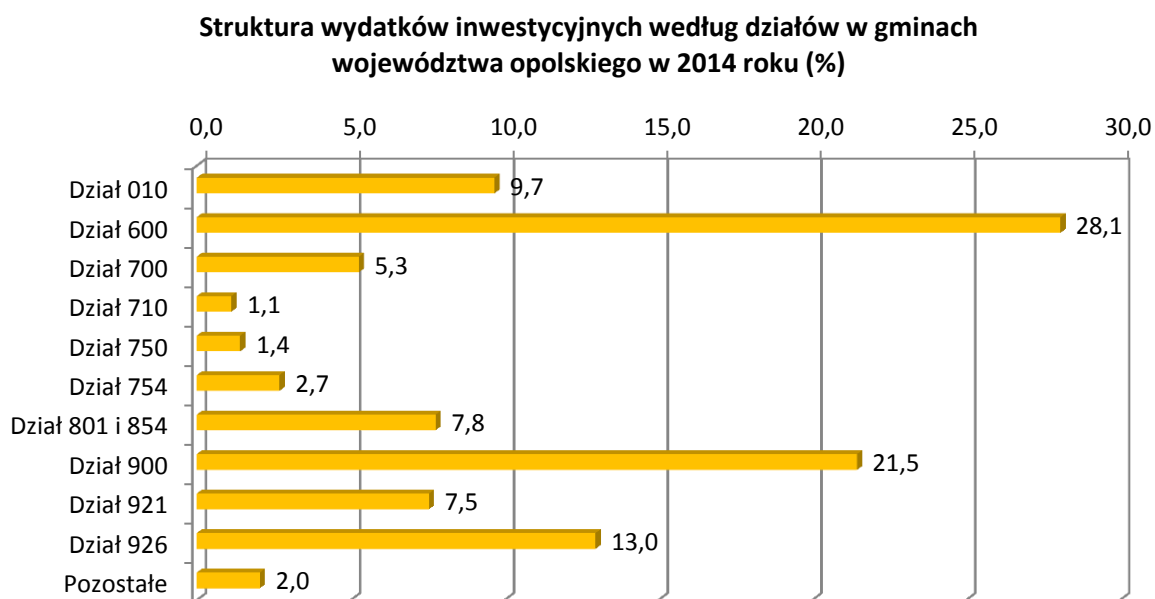
²⁷ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz.U t.j. z 2014 r., poz. 1053 ze zm.). Dla celów analizy połączono wydatki z działów: 801 - Oświata i wychowanie oraz 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza oraz działów 852 - Pomoc społeczna i 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej.

Prudnik – 25,9%, najmniejszą gmina Dobrzeń Wielki – 6,1%. W strukturze wydatków inwestycyjnych gmin, inwestycje w zakresie pomocy społecznej stanowiły zaledwie 0,6%.

Wydatki na administrację publiczną stanowiły 10,6% ogółu wydatków, osiągając wielkość 282 821 tys. zł i zmniejszyły się o 0,4 punktu procentowego. Dotyczyły one między innymi kosztów funkcjonowania urzędów gmin. Inwestycje dokonywane w ramach tego działu stanowiły 1,4% wydatków inwestycyjnych gmin.

Wydatki w dziale 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (9,5% wydatków ogółem) wyniosły 254 766 tys. zł i związane były z gospodarką ściekową, ochroną wód, gospodarką odpadami, oczyszczaniem miast i wsi, utrzymaniem zieleni, oświetleniem placów i dróg. W porównaniu z rokiem ubiegłym, nastąpił wzrost udziału tych wydatków w strukturze o 1,4 punkty procentowe. Największy ich udział wystąpił w gminie Otmuchów – 28,8%, a najmniejszy w Polskiej Cerekwi – 2,1%. W strukturze wydatków inwestycyjnych gmin, inwestycje realizowane w ramach tego działu stanowiły 21,5%.

Na pozostałe wydatki przeznaczono od 1,2% środków w dziale 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa do 6,1% w dziale 600 – Transport i łączność.

W strukturze wydatków inwestycyjnych największy udział miały wydatki w dziale 600 – Transport i łączność, a najmniejszy w dziale 710 – Działalność usługowa.

3.4. Dochody i wydatki ze środków europejskich i zagranicznych

W roku 2014 gminy zaplanowały **dochody** ze środków europejskich i zagranicznych w wysokości 128 834 tys. zł, które zrealizowano w łącznej kwocie 109 403 tys. zł, co stanowiło 4,1% ogółu ich dochodów (w roku 2013 – 3,2%). W kwocie przekazanych środków, dotacje na zadania bieżące stanowiły 13 404 tys. zł (13,5%), a dotacje na zadania inwestycyjne

86 234 tys. zł (86,5%). Gminy miejsko - wiejskie uzyskały 60 922 tys. zł dochodów ze środków europejskich i zagranicznych (55,7%), gminy wiejskie – 40 643 tys. zł (37,1%), gminy miejskie – 7 837 tys. zł (7,2%).

T a b e l a 10

Dochody pochodzące ze środków europejskich i zagranicznych	2012 r.	2013 r.	2014 r.	Dynamika 2013/2012 (%)	Dynamika 2014/2013 (%)
1	2	3	4	5	6
Wykonanie (tys. zł)	133 205	82 161	109 403	61,7	133,2
Udział w dochodach ogółem (%)	5,3	3,2	4,1	x	x

W ramach realizacji programów finansowanych ze środków europejskich i zagranicznych, gminy zaplanowały **wydatki** w łącznej wysokości 123 472 tys. zł, a wykonały je w kwocie 109 846 tys. zł, co stanowiło 4,1% wydatków ogółem gmin. W porównaniu do roku ubiegłego uległy one zwiększeniu o 34,9%. Gminy miejsko - wiejskie wydatkowały ze środków europejskich i zagranicznych 56 071 tys. zł (51,0%), gminy wiejskie – 43 071 tys. zł (39,2%), a gminy miejskie – 10 704 tys. zł (9,7%).

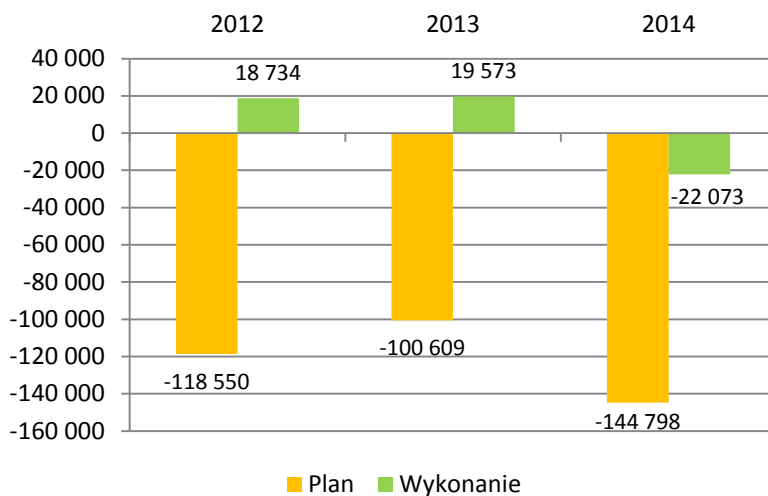
T a b e l a 11

Wydatki pochodzące ze środków europejskich i zagranicznych	2012 r.	2013 r.	2014 r.	Dynamika 2013/2012 (%)	Dynamika 2014/2013 (%)
1	2	3	4	5	6
Wykonanie (tys. zł)	93 927	81 444	109 846	86,7	134,9
Udział w wydatkach ogółem (%)	3,8	3,2	4,1	x	x

3.5. Wynik budżetu, finansowanie deficytu, przychody i rozchody

Gminy województwa opolskiego planowały zamknąć rok budżetowy 2014 deficytem w łącznej wysokości 144 798 tys. zł. W wyniku wykonania budżetów osiągnęły one **deficyt budżetowy** w kwocie 22 073 tys. zł (w 2013 r. wynik wykonania budżetów gmin był dodatni i wyniósł 19 573 tys. zł). Na taki rezultat złożyła się nadwyżka budżetowa wypracowana przez 35 gmin w wysokości 54 823 tys. zł oraz deficyt budżetowy w kwocie 76 896 tys. zł uzyskany przez 35 jednostek (w roku ubiegłym było 25 budżetów deficytowych, a w 2012 r. – 45). Największy deficyt wystąpił w gminie Skarbimierz – 14 003 tys. zł, a najmniejszy w Łambinowicach – 41 tys. zł. Nadwyżka budżetowa osiągnęła skrajne wartości w gminie Chrzastowice - 21 tys. zł i Kluczbork – 4 874 tys. zł.

Wynik budżetowy per saldo gmin w latach 2012-2014 w tys. zł

Deficyt budżetowy był przez gminy finansowany z kredytów i pożyczek (w 52,8%), wolnych środków (w 25,5%), ze sprzedaży obligacji wyemitowanych przez j.s.t. (w 15,6%) oraz z nadwyżki z lat ubiegłych (w 6,1%).

Nadwyżkę operacyjną wypracowano we wszystkich 70 gminach województwa opolskiego. Największą jej wartość uzyskała gmina Kędzierzyn-Koźle – 13 660 tys. zł, a najmniejszą gmina Łambinowice – 285 tys. zł.

Uzyskane w 2014 r. **przychody** w wysokości 320 564 tys. zł stanowiły 113,3% założonego planu. W odniesieniu do roku 2013, ich wielkość ogółem zmalała o 2,7%.

Gminy zaciągnęły kredyty i pożyczki w wysokości 140 451 tys. zł, tj. o 1,7% mniej niż przed rokiem. Przychody z tego tytułu uzyskało 49 gmin, przy czym najwięcej – 28 142 tys. zł gmina Kędzierzyn-Koźle.

W strukturze przychodów ogółem, podobnie jak w latach poprzednich, największy udział miały środki z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek – 43,8%, a następnie przychody z wolnych środków – 40,1%.

Przychody z tytułu wolnych środków²⁸, wyniosły 128 396 tys. zł (o 1,2% mniej niż w 2013 r.), a nadwyżka z lat ubiegłych²⁹ stanowiła kwotę 30 688 tys. zł i była wyższa niż przed rokiem o 5,2%.

Przychody uzyskane przez 6 gmin z emisji obligacji wyniosły 20 000 tys. zł.

Tytułem spłaty udzielonych pożyczek 16 gmin uzyskało przychody w łącznej wysokości 1 029 tys. zł (89,1% zaplanowanej kwoty).

²⁸ Wolne środki - nadwyżki środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu j.s.t., wynikające z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek z lat ubiegłych.

²⁹ Nadwyżka z lat ubiegłych – saldo Ma konta 960 „Skumulowane wyniki budżetu” oznaczające nadwyżkę budżetową wypracowaną przez j.s.t. w ciągu wszystkich lat jej funkcjonowania.

Rozchody budżetowe gmin województwa opolskiego w 2014 r., w porównaniu do roku ubiegłego, zmniejszyły się o 29,8% i stanowiły kwotę 136 332 tys. zł. Złożyły się na nie głównie spłaty rat kapitałowych kredytów i pożyczek w wysokości 123 430 tys. zł.

Wykupu obligacji samorządowych na łączną kwotę 10 904 tys. zł dokonało 9 gmin województwa opolskiego.

W 2014 r. 19 gmin udzieliło pożyczek na łączną kwotę 1 998 tys. zł, podczas gdy przed rokiem kwota udzielonych pożyczek wyniosła 2 193 tys. zł (spadek o 8,9%).

3.6. Zobowiązania zaliczane do długu publicznego oraz należności budżetowe.

Łączne **zobowiązania** gmin wyniosły 738 655 tys. zł (w 2013 r. – 712 573 tys. zł, a w 2012 r. – 734 632 tys. zł) i zwiększyły się o 3,7% w porównaniu do roku 2013. Wartość zobowiązań z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych papierów wartościowych stanowiła kwotę 738 069 tys. zł, czyli 99,9% wszystkich zobowiązań.

Wartość zobowiązań wymagalnych ogółem zwiększyła się z 229 tys. zł w 2013 r. do poziomu 586 tys. zł. Zobowiązania wymagalne na koniec 2014 r. wystąpiły w 5 gminach, przy czym w największej wysokości w gminie Prudnik, z uwagi na zobowiązania samorządowego zakładu budżetowego.

Niewymagalne zobowiązania z tytułu udzielonych poręczeń wystąpiły w łącznej wysokości 86 304 tys. zł.

Poziom zadłużenia gmin województwa opolskiego mierzony relacją kwoty zobowiązań do wykonanych dochodów wyniósł od 0,6% w Zdieszowicach do 90,9% w Skarbimierzu. Średni poziom zadłużenia gmin wynosił 27,8%.

Wysoki wskaźnik poziomu zadłużenia (powyżej 50%), występował w 5 gminach: Byczynie (54,2%), Tarnowie Opolskim (55,2%), Dąbrowie (62,7%), Izbicku (73,0%) i Skarbimierzu (90,9%).

Najniższy poziom zadłużenia (do 10%) wystąpił w 10 gminach.

Należności wymagalne gmin województwa opolskiego wyniosły 290 610 tys. zł, co oznaczało ich wzrost, w porównaniu do 2013 roku, o kwotę 20 184 tys. zł, tj. o 7,5%. Należności te wystąpiły we wszystkich gminach, przy czym tak jak przed rokiem, najwyższe były w miastach: Kędzierzynie-Koźlu – 49 159 tys. zł i Brzegu – 40 443 tys. zł, a najniższe w gminach: Zębówce oraz Jemielnica – 303 tys. zł. Należności wymagalne pochodziły m.in. z niewyegzekwowanych podatków i opłat lokalnych (w tym za gospodarowanie odpadami), czynszów, opłat z tytułu najmu i dzierżawy mienia komunalnego, użytkowania wieczystego, zaliczek alimentacyjnych i funduszu alimentacyjnego, odpłatności za żłobki i przedszkola.

4. WYKONANIE BUDŻETU MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2014 R.

Miasto na prawach powiatu (określane również jako powiat grodzki) realizuje zarówno zadania przypisane gminom, jak i zadania należące do powiatów. Na gospodarce finansową miasta Opola mają wpływ unormowania odnoszące się zarówno do gmin, jak i do powiatów.

4.1. Wykonanie dochodów i wydatków budżetowych

Miasto Opole zrealizowało **dochody** na poziomie 625 573 tys. zł, co stanowiło 99,3% zaplanowanej kwoty.

Dochody bieżące wykonano w wysokości 583 789 tys. zł i stanowiły one 100,1% zaplanowanej kwoty, a **dochody majątkowe** zrealizowano w kwocie 41 784 tys. zł, tj. 89,2% planu. Niepełna realizacja planu dochodów majątkowych związana była m.in. z nieuzyskaniem części przyjętej kwoty ze sprzedaży majątku.

Głównym źródłem dochodów miasta Opola były dochody własne. Zostały one zrealizowane w wysokości 389 152 tys. zł, tj. 99,7% planu. Kolejnym źródłem dochodów była subwencja ogólna z budżetu państwa (155 202 tys. zł) wykonana w pełnej planowanej wysokości i dotacje celowe (81 219 tys. zł) wykonane w 95,9%. Niepełna realizacja planu dotacji celowych wynikała z nieprzekazania części środków w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich i zagranicznych.

Wydatki miasta Opola zostały wykonane w wysokości 630 131 tys. zł, co stanowiło 94,3% planu rocznego.

Wydatki bieżące zrealizowano w kwocie 544 271 tys. zł, tj. 95,9% planu, a **wydatki majątkowe** 85 860 tys. zł tj. 85,2% planu. Niższe wykonanie wydatków majątkowych wynikało z niepełnej realizacji zadań inwestycyjnych.

Realizacja planu wydatków według grup w mieście Opolu najniższa była w pozostałych wydatkach (92,1%), a najwyższa w wydatkach na wynagrodzenia wraz z pochodnymi (98,8%). Kwoty wykonanych wydatków wynosiły odpowiednio 215 910 tys. zł i 270 392 tys. zł.

Realizację budżetu miasta Opola przedstawiono w załączniku 8.

4.2. Dynamika dochodów i wydatków budżetowych

W 2014 r. **dochody** miasta Opola wzrosły w stosunku do roku poprzedniego o 2,5% (tj. o 15 297 tys. zł), na co miał wpływ wzrost dochodów własnych o 7,9%. Wielkość otrzymanych subwencji z budżetu państwa obniżyła się o 3,4%, a dotacji celowych o 8,9%.

Na wzrost **dochodów własnych** miasta Opola w analizowanym okresie, zarówno w ujęciu kwotowym jak i procentowym, miała wpływ opłata pobierana za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

W ujęciu kwotowym znacznie wzrosły dochody z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych, podatku od nieruchomości, wpływy z usług, dywidend oraz podatku od spadków i darowizn. W ujęciu procentowym największy wzrost (o 67,1%) dotyczył ostatniego źródła, tj. podatku od spadków i darowizn.

W odniesieniu do roku 2013 w największym stopniu zmniejszyły się dochody ze sprzedaży majątku klasyfikowane w paragrafie „077” klasyfikacji budżetowej oraz wpływy z różnych dochodów zaliczane do paragrafu „097”.

W porównaniu do roku poprzedniego, zmniejszeniu uległy wszystkie części **subwencji ogólnej**, w tym oświatowa - o 0,6%, część równoważąca - o 2,2% i uzupełnienie subwencji ogólnej - o 57,7%.

Kwoty **dotacji celowych** wzrosły w zakresie dotacji na zadania z zakresu administracji rządowej o 8,4%, dotacji na zadania własne o 31,4%, a w przypadku porozumień z organami administracji rządowej o 56,0%. Pozostałe rodzaje dotacji uległy zmniejszeniu.

Wydatki budżetu miasta Opola zmniejszyły się w porównaniu do roku 2013 o 2,3% (o 14 561 tys. zł). Spadek wydatków związany był z mniejszymi o 35,9% wydatkami majątkowymi, w tym o 34,0% niższymi wydatkami inwestycyjnymi.

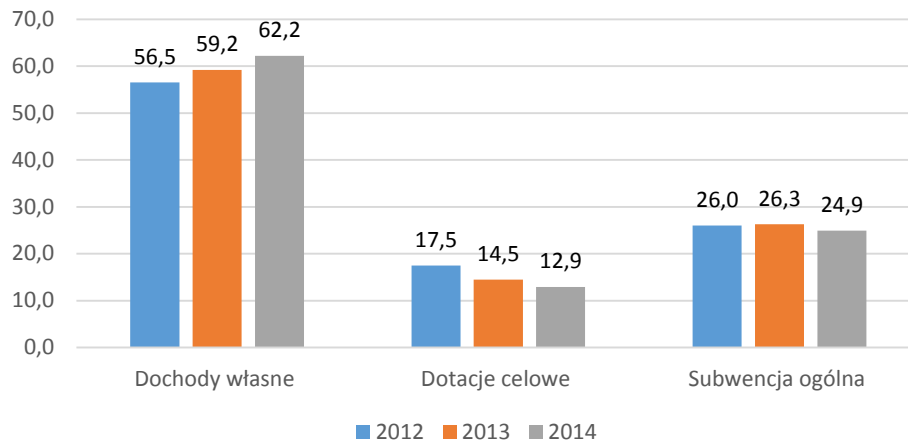
Wydatki bieżące wzrosły w 2014 r. o 6,6% (tj. o 33 485 tys. zł). Wzrost wydatków nastąpił we wszystkich grupach z wyjątkiem wydatków na obsługę długu. Największy wzrost dotyczył grupy pozostałych wydatków bieżących (o 11,6%), dotacji bieżących z budżetu (o 4,2%) i wynagrodzeń wraz z pochodnymi (o 3,6%).

4.3. Struktura dochodów i wydatków budżetowych

Dochody bieżące miasta Opola stanowiły 93,3% w ogólnej kwocie dochodów, a dochody majątkowe 6,7%.

Strukturę dochodów miasta Opola w latach 2012-2014 w podziale na dochody własne, dotacje i subwencje zobrazowano na poniższym wykresie.

Struktura dochodów miasta na prawach powiatu w latach 2012-2014 (w %)

W strukturze dochodów miasta Opola, w całym analizowanym okresie, przeważały **dochody własne**. Wynosiły one od 56,5% w roku 2012 do 62,2% w roku 2014. Wzrost udziału dochodów własnych jest zjawiskiem pozytywnym, ponieważ wielkość ta świadczy o potencjale jednostki.

W roku 2014 do najwydajniejszych źródeł dochodów własnych miasta Opola zaliczyć należy udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych i podatek od nieruchomości. Udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych stanowiły 39,3% dochodów własnych, a podatek od nieruchomości 20,7%.

Kolejnym pod względem wielkości źródłem dochodów własnych (5,9%) były wpływy z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Z najmu i dzierżawy składników majątkowych miasto Opole otrzymało 5,4% dochodów własnych. Pozostałe źródła dochodów własnych zajmowały w strukturze dochodów własnych udział mniejszy niż 4,4%.

W 2014 r. udział **subwencji ogólnej** z budżetu państwa w strukturze dochodów miasta wyniósł 24,9% i obniżył się o 1,4 punktu procentowego w stosunku do roku poprzedniego. Subwencja dla miasta Opola składała się z trzech części:

- oświatowej wynoszącej 142 968 tys. zł (22,9% dochodów ogółem),
- równoważącej w kwocie 9 083 tys. zł (1,5% dochodów ogółem),
- uzupełnienia subwencji ogólnej w wysokości 3 150 tys. zł (0,5% dochodów ogółem).

Udział **dotacji celowych** w strukturze dochodów miasta Opola w latach 2012-2014 systematycznie spadał i na koniec analizowanego okresu wyniósł 12,9%.

Największy udział w strukturze dochodów miasta miały dotacje na zadania z zakresu administracji rządowej - 6,6%. Obejmowały one przede wszystkim zadania w zakresie pomocy społecznej, bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej, ochrony zdrowia i administracji publicznej.

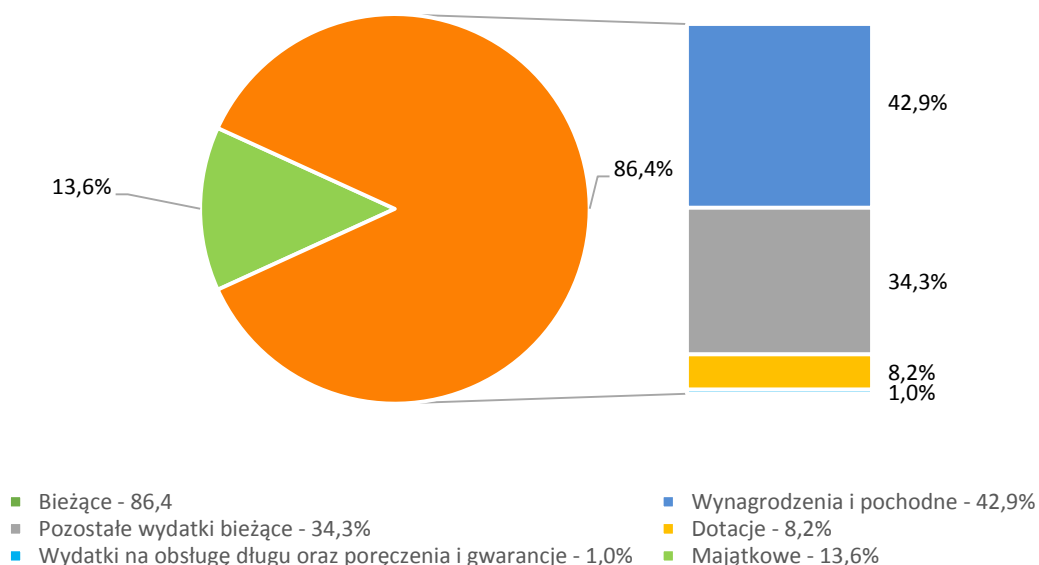
W ramach dotacji celowych otrzymanych w związku z realizacją programów finansowanych z udziałem środków europejskich i zagranicznych miasto Opole uzyskało 22 039 tys. zł, co stanowiło 3,5% dochodów j.s.t. Na inwestycje zostało przeznaczonych 2,8% dochodów.

Dotacje na zadania własne w wysokości stanowiły 2,1% dochodów miasta i przeznaczone były głównie na pomoc społeczną, oświatę i wychowanie, transport oraz zadania w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej i polityki społecznej.

Pozostałe rodzaje dotacji zajmowały w strukturze dotacji celowych udział mniejszy niż 0,5%.

W kwocie łącznych **wydatków** miasta Opola w 2014 r. przeważały wydatki bieżące stanowiące 86,4%.

Struktura wydatków miasta na prawach powiatu w 2014 roku

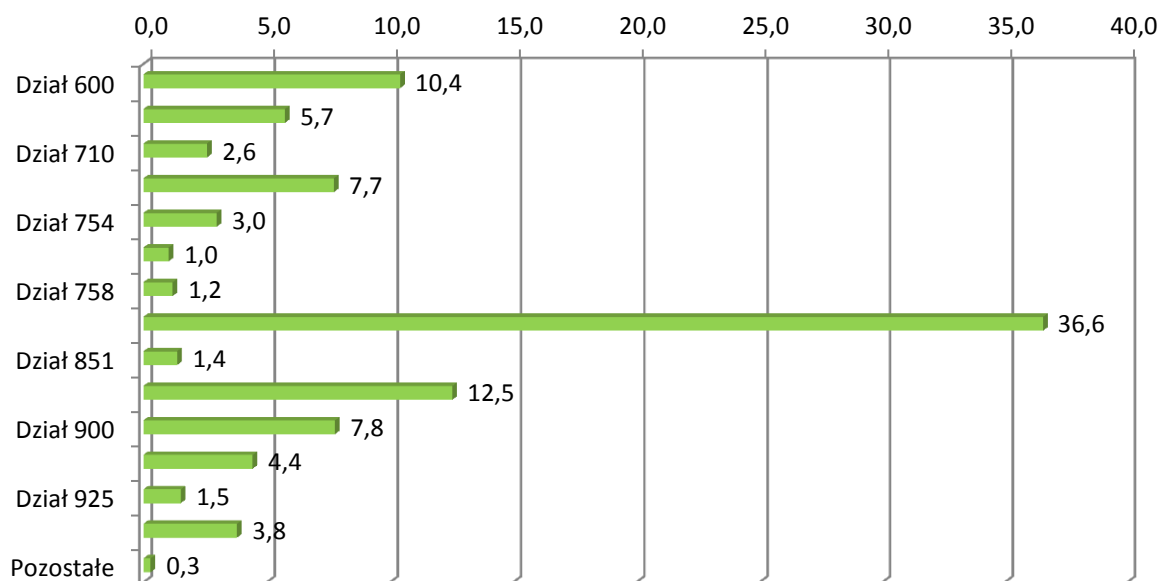

W łącznej kwocie **wydatków bieżących** największą grupę stanowiły wydatki na wynagrodzenia wraz pochodnymi 42,9% oraz pozostałe wydatki bieżące 34,3%.

Wydatki majątkowe wykonane w roku 2014 stanowiły 13,6% wydatków ogółem i ich udział obniżył się w porównaniu do roku poprzedniego o 7,1 punktu procentowego. W ramach wydatków majątkowych ponad 90% stanowiły wydatki inwestycyjne, a pozostałą część wydatki na objęcie udziałów w Parku Naukowo Technologicznym w Opolu Spółce z o.o.

Strukturę wydatków budżetowych według działów klasyfikacji budżetowej przedstawia poniższy wykres.

**Struktura wydatków ogółem według działów
w mieście na prawach powiatu w 2014 roku (%)**

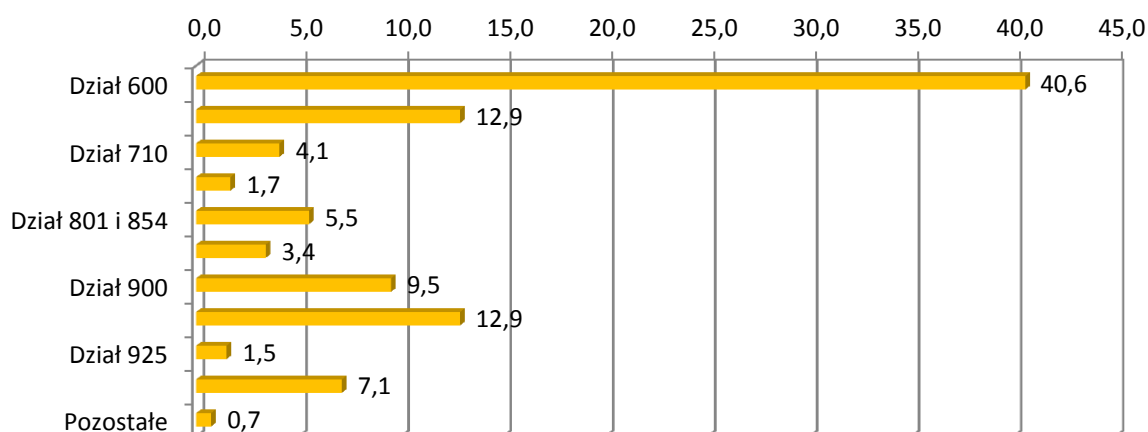

Największą część wydatków miasto Opole kierowało na oświatę oraz edukacyjną opiekę wychowawczą – 230 498 tys. zł. Wydatki obejmowały przede wszystkim prowadzenie i utrzymanie publicznych i niepublicznych przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów, liceów, szkół zawodowych, artystycznych i innych jednostek oświatowych takich jak Centrum Kształcenia Praktycznego, Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli, Miejskiej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Wydatki te stanowiły 36,6% ogółu wydatków.

Drugim, po oświacie, kierunkiem wydatkowania środków była pomoc społeczna. W działach 852 – Pomoc społeczna i 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej budżetowej wydatkowano łącznie 79 075 tys. zł (12,5%) środków, które związane były z m.in. prowadzeniem Domu Dziecka, Domu Pomocy Społecznej dla Kombatantów, ośrodków wsparcia, rodzin zastępczych, udzielaniem świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz zasiłków i innych form pomocy. Kolejnym kierunkiem wydatkowania środków był transport i łączność. Wydatki w tym dziale stanowiły 10,4% wszystkich wydatków.

Struktura wydatków inwestycyjnych odbiegała od struktury wydatków ogółem, co zaprezentowano na poniższym wykresie.

**Struktura wydatków inwestycyjnych według działów
w mieście na prawach powiatu w 2014 roku (%)**

W przypadku inwestycji największą część wydatków miasta Opola stanowiły wydatki w dziale transport i łączność (40,6% w strukturze wydatków inwestycyjnych). Środki przeznaczono m.in. na: budowę węzła komunikacyjnego obwodnicy północnej (drogi krajowej) z drogą wojewódzką nr 454 (ul. Budowlanych - Sobieskiego) wraz z opracowaniem dokumentacji, zakup taboru autobusowego na potrzeby komunikacji miejskiej w Opolu – etap III, budowę Optycznej Sieci Teleinformatycznej Opola, budowę dróg, przebudowę ulic.

W strukturze wydatków inwestycyjnych po 12,9% zajmowały wydatki z dwóch działów: 700 - Gospodarka mieszkaniowa oraz 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego. W ramach działu „700” dokonywano wykupów gruntów i nieruchomości oraz wydatkowano środki na budowę mieszkań socjalnych. Wydatki inwestycyjne w dziale „921” przeznaczono m.in. na przebudowę wnętrza i elewacji frontowej budynku głównego Opolskiego Teatru Lalki i Aktora im. Alojzego Smółki w Opolu, budowę Muzeum Polskiej Piosenki w Opolu, opracowanie dokumentacji i adaptację lokalu dla potrzeb filii Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Jana Pawła II w Opolu.

4.4. Dochody i wydatki ze środków europejskich i zagranicznych

Dochody miasta Opola zrealizowane ze środków europejskich i zagranicznych wyniosły 22 265 tys. zł (w 2013 r. - 24 255 tys. zł), co stanowiło 3,6% ogółu dochodów. W porównaniu do roku ubiegłego, były one niższe o 8,2%. Kształtowanie się środków o których mowa powyżej w latach 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

T a b e l a 12

Dochody pochodzące ze środków europejskich i zagranicznych	2012 r.	2013 r.	2014 r.	Dynamika 2013/2012 (%)	Dynamika 2014/2013 (%)
1	2	3	4	5	6
Wykonanie (tys. zł)	22 510	24 255	22 265	107,8	91,8
Udział w dochodach ogółem (%)	3,9	4,0	3,6	x	x

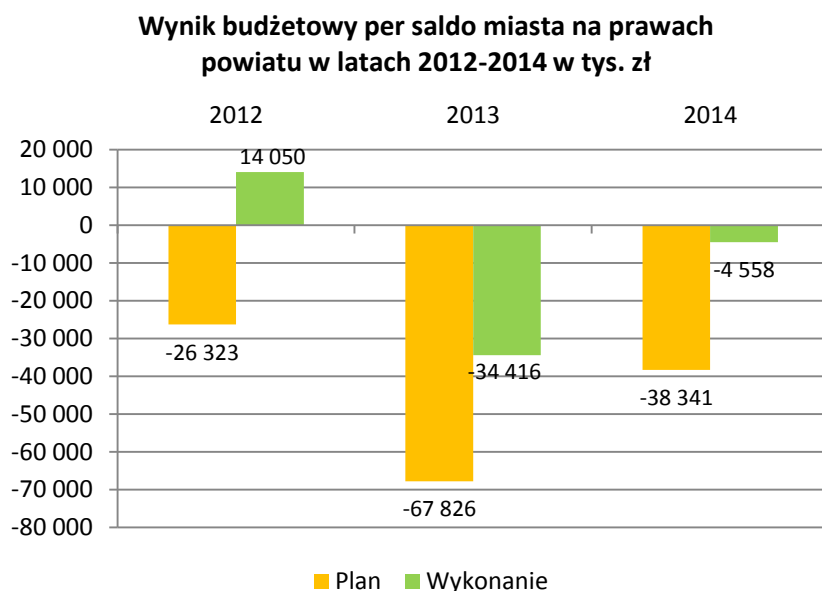
W ramach realizacji programów finansowanych ze środków europejskich i zagranicznych miasto Opole wykonało **wydatki** w wysokości 20 371 tys. zł (w 2013 roku – 22 102 tys. zł), co stanowiło 3,2% ogółu wydatków (w roku ubiegłym – 3,4%). W porównaniu do roku ubiegłego, kwota ta była niższa o 7,8%. Kształtowanie się środków, o których mowa powyżej w latach 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

T a b e l a 13

Wydatki pochodzące ze środków europejskich i zagranicznych	2012 r.	2013 r.	2014 r.	Dynamika 2013/2012 (%)	Dynamika 2014/2013 (%)
1	2	3	4	5	6
Wykonanie (tys. zł)	18 968	22 102	20 371	116,5	92,2
Udział w wydatkach ogółem (%)	3,3	3,4	3,2	x	x

4.5. Wynik budżetu, finansowanie deficytu, przychody i rozchody

Miasto Opole planowało zamknąć roku budżetowy deficytem budżetowym w wysokości 38 341 tys. zł, a zamknęło **deficytem** ponad ośmiokrotnie niższym - 4 558 tys. zł. W roku 2013 deficyt miasta wyniósł 34 416 tys. zł, podczas gdy na koniec 2012 roku wypracowano nadwyżkę budżetową.

Miasto Opole pokryło deficyt budżetowy przychodami ze sprzedaży papierów wartościowych w wysokości 3 960 tys. zł oraz z zaciągniętej pożyczki w wysokości 598 tys. zł.

Różnica między dochodami bieżącymi i wydatkami bieżącymi w 2014 roku była dodatnia i wyniosła 39 517 tys. zł, co oznaczało osiągnięcie nadwyżki operacyjnej.

Plan **przychodów** wykonano w 77,1%, w wysokości 53 566 tys. zł. Dominującym źródłem przychodów były wyemitowane obligacje w kwocie 38 500 tys. zł, które stanowiły 71,9% ogółu przychodów. Obligacje wyemitowano w celu pozyskania środków finansowych na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań oraz pokrycie planowanego deficytu. Kolejnym, co do wielkości, źródłem przychodów były wolne środki – 14 468 tys. zł (27,0%), a następnie przychody z tytułu zaciągniętej pożyczki – 598 tys. zł (1,1%).

Rozchody budżetowe zaplanowane w kwocie 30 630 tys. zł, zrealizowane zostały w wysokości 30 479 tys. zł. Spłaty rat kredytów i pożyczek, które wyniosły 28 479 tys. zł, stanowiły 93,4% rozchodów. Pozostałą kwotę stanowił wykup obligacji w wysokości 2 000 tys. zł (6,6%).

4.6. Zobowiązania zaliczane do długu publicznego oraz należności budżetowe

Zobowiązania miasta Opola wynosiły ogółem 223 999 tys. zł. Na kwotę zadłużenia złożyły się wyłącznie zobowiązania z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych obligacji. Miasto nie posiadało zobowiązań wymagalnych. W stosunku do roku ubiegłego zobowiązania miasta wzrosły o 4,0%.

Poziom zadłużenia miasta na prawach powiatu mierzony relacją kwoty zobowiązań do wykonanych dochodów wyniósł 35,8% (w roku 2013 - 29,5%).

Należności wymagalne Opola wyniosły 72 812 tys. zł, podczas gdy w 2013 roku kwota należności wymagalnych była niższa o 0,3% i wynosiła 72 566 tys. zł. Na kwotę wymagalnych należności złożyły się m.in. nieuregulowane należności czynszowe za lokale mieszkaniowe i użytkowe pozostające w zasobie miasta Opola, należności z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego osoby uprawnionej.

5. WYKONANIE BUDŻETÓW POWIATÓW W 2014 R.

5.1. Wykonanie dochodów i wydatków budżetowych

W roku 2014 powiaty województwa opolskiego osiągnęły **dochody** w wysokości 772 396 tys. zł, co stanowiło niemal 100,0% zaplanowanej kwoty. W poszczególnych powiatach realizacja planu dochodów wahała się od 97,6% w namysłowskim do 103,0% w krapkowickim.

Realizację budżetów poszczególnych powiatów przedstawia załącznik 10.

Łączne **dochody bieżące** powiatów w wysokości 714 706 tys. zł zostały zrealizowane w 100,3%. W poszczególnych powiatach realizacja planu dochodów bieżących wyniosła od 98,0%

w namysłowskim do 103,1% w krapkowickim. **Dochody majątkowe** (57 690 tys. zł) zostały wykonane przez powiaty w 95,9%, przy czym w najniższym stopniu przez powiat brzeski (w 58,7%).

Głównym źródłem dochodów powiatów była subwencja ogólna, którą j.s.t. wykonały łącznie w wysokości 333 411 tys. zł, tj. 100,1% planu.

Dochody własne - 252 907 tys. zł powiaty również wykonały w wysokości przekraczającej założony plan – 101,2%, natomiast wykonanie dotacji celowych - 186 078 tys. zł stanowiło 98,1% planu.

Wydatki powiatów zostały wykonane w łącznej wysokości 778 281 tys. zł, co stanowiło 95,9% planu rocznego. Realizacja wydatków bieżących zamknęła się kwotą 675 885 tys. zł (tj. 96,8% planu), a wydatków majątkowych 102 396 tys. zł (90,6% planu). Niepełna realizacja wydatków majątkowych wynika m.in. z przesunięcia realizacji niektórych inwestycji na rok 2015.

Powiaty województwa opolskiego wydatkowały najwięcej środków na wynagrodzenia wraz z pochodnymi - 426 756 tys. zł (99,1% planu). Kolejną grupę wydatków stanowiły pozostałe wydatki w łącznej wysokości 198 803 tys. zł. Udzielone z budżetów powiatów dotacje zamknęły się kwotą 45 615 tys. zł, a wydatki na obsługę długu – 4 710 tys. zł. Żaden powiat nie poniósł wydatków z tytułu udzielonych poręczeń.

5.2. Dynamika dochodów i wydatków budżetowych

Dochody ogółem powiatów województwa opolskiego wzrosły w 2014 r. o 2,0%. Wzrost dochodów wystąpił w 7 powiatach, w tym największy w powiecie głubczyckim (o 8,4%), a spadek dochodów odnotowano w 4 powiatach, w tym największy w powiecie kluczborskim (o 10,9%).

Dochody własne w stosunku do roku 2013 wzrosły o 9 243 tys. zł (o 3,8%). Miał na to wpływ przede wszystkim wzrost udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznym o 10 051 tys. zł (o 8,9%) oraz pozostałych dochodów własnych o 472 tys. zł (o 0,4%). Udziały w podatku dochodowym od osób prawnych obniżyły się o 1 279 tys. zł (o 23,6%).

Dochody własne wzrosły we wszystkich powiatach z wyjątkiem powiatu kluczborskiego, w którym obniżyły się o 42,5%. Największa dynamika wystąpiła w powiecie namysłowskim (124,6%), a najmniejsza (104,4%) w brzeskim.

W załączniku 10 przedstawiono dynamikę dochodów i wydatków ogółem poszczególnych powiatów województwa opolskiego, a w załącznikach 12a i 12b dynamikę dochodów własnych.

Subwencja ogólna przekazana z budżetu państwa w 2014 roku powiatom województwa opolskiego była niższa o 1 902 tys. zł (tj. 0,6%) od kwoty uzyskanej w 2013 roku.

Cześć oświatowa subwencji ogólnej została wykonana w kwocie 265 156 tys. zł i w porównaniu do roku poprzedniego zmalała – o 1,3%.

Cześć wyrównawcza subwencji ogólnej wyniosła 47 867 tys. zł, w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o 1,2%. Otrzymały ją wszystkie powiaty województwa opolskiego.

Część równoważąca (17 849 tys. zł) oraz uzupełnienie subwencji ogólnej (2 539 tys. zł) charakteryzowały się większymi zmianami, tj. odpowiednio spadkiem o 2,9% oraz wzrostem o 158,7%. Z wyjątkiem powiatu krapkowickiego, część równoważącą i uzupełnienie subwencji otrzymały wszystkie powiaty.

Dochody powiatów z tytułu **dotacji celowych** wzrosły w analizowanym okresie o 8 016 tys. zł, tj. o 4,5%, przy czym kwota dotacji na inwestycje wzrosła o 31,7%.

W ogólnej kwocie dotacji najważniejszą pozycję zajmowały dotacje na zadania z zakresu administracji rządowej, które wyniosły 92 736 tys. zł i były większe niż w roku poprzednim o 2 370 tys. zł (wzrost o 2,6%). Przeznaczone były m.in. na realizację prac geodezyjno-urzędzeniowych na potrzeby rolnictwa, gospodarkę gruntami i nieruchomościami, kwalifikację wojskową, na opłacenie składek na ubezpieczenie zdrowotne dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego, na pokrycie kosztów funkcjonowania powiatowych zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności.

Dotacje na zadania własne wyniosły 45 200 tys. zł i wzrosły o 7,4%. Dochody w ramach tych dotacji przeznaczone były m.in. na funkcjonowanie domów pomocy społecznej oraz powiatowych centrów pomocy rodzinie.

Dotacje w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich i zagranicznych wyniosły 36 357 tys. zł i wzrosły o 9,0%. Ponad 64% tych dotacji przeznaczonych było na inwestycje.

Pozostałe dotacje m.in. na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego i z organami administracji rządowej oraz otrzymane z funduszy celowych nie miały znaczącego udziału w dotacjach ogółem.

Wydatki powiatów w 2014 roku wyniosły 778 281 tys. zł i wzrosły o 6,4% w porównaniu do roku poprzedniego. Odnotowano wzrost zarówno wydatków bieżących – o 1,7% jak i majątkowych – o 52,6%.

W poszczególnych powiatach zmiany w wydatkach ogółem kształtowały się następująco: w dziewięciu powiatach nastąpił wzrost wydatków (od 0,7% w powiecie krapkowickim do 18,2% w powiecie prudnickim), a w dwóch spadek (powiat brzeski o 5,5% i namysłowski o 3,1%).

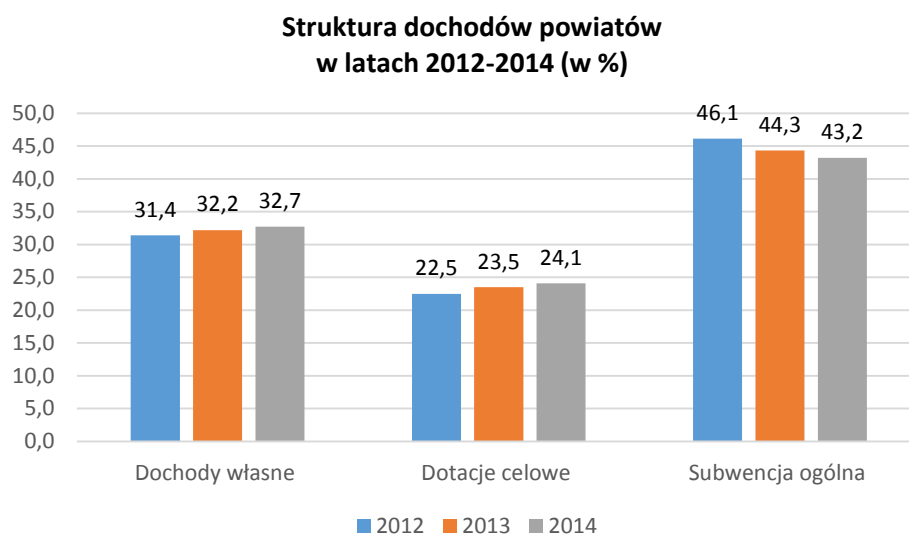
W grupie wydatków bieżących w największym stopniu wzrosły udzielone dotacje z budżetu (o 6,8%), a w najmniejszym pozostałe wydatki (o 0,9%). Wydatki na obsługę długu obniżyły się o 28,4%.

5.3. Struktura dochodów i wydatków budżetowych

Dochody bieżące w ogólnej kwocie dochodów powiatów stanowiły 92,5%, a pozostałe 7,5% to dochody majątkowe. Najniższy udział dochodów majątkowych w dochodach ogółem wystąpił w powiecie brzeskim (1,0%), a najwyższy w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim (17,1%).

W strukturze **dochodów** powiatów dominujące znaczenie miały dochody z tytułu otrzymanych z budżetu państwa kwot subwencji ogólnej.

Strukturę dochodów powiatów województwa opolskiego w roku 2014 przedstawiają załączniki 11a i 11b, a na poniższym wykresie przedstawiono strukturę dochodów powiatów w latach 2012-2014.

W analizowanym okresie nastąpiły niewielkie zmiany w zakresie struktury dochodów powiatów, polegające na systematycznym spadku udziału subwencji ogólnej i jednocześnie wzroście udziału dotacji celowych i dochodów własnych. W stosunku do roku 2013, uzależnienie powiatów od decyzji rządowych w sprawie przyznawania kwot subwencji ogólnej oraz dotacji celowych spadło łącznie o 0,5 punktu procentowego.

Dochody własne powiatów w 2014 roku w strukturze dochodów ogółem stanowiły 32,7%. W poszczególnych powiatach udział dochodów własnych w dochodach ogółem wahał się od 25,4% w powiecie oleskim do 46,0% w powiecie opolskim.

Podstawowym źródłem dochodów własnych powiatów, stanowiącym blisko połowę ich wielkości, były wpływy z udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych. Najmniejszy udział dochodów z tego źródła w strukturze dochodów własnych wystąpił w powiecie głubczyckim – 22,4%, a największy w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim – 60,3%.

Wpływy z usług w istotny sposób rzutowały na wielkość dochodów własnych, stanowiąc średnio 21,0% ich kwoty. W budżetach poszczególnych powiatów, wpływy z usług charakteryzowały się znaczną rozpiętością udziału: od 3,6% w krapkowickim do 64,4%

w dochodach własnych powiatu głubczyckiego. Dochody z tego tytułu to m.in. odpłatności mieszkańców domów pomocy społecznej. Wysoki udział tego źródła dochodów wystąpił w powiatach o rozbudowanej sieci placówek opieki społecznej.

Istotny wpływ na poziom osiągniętych dochodów własnych powiatów miała również opłata komunikacyjna za m.in.: wydanie tablic i dowodów rejestracyjnych pojazdów, praw jazdy, czasowych pozwoleń, która stanowiła średnio 7,1% dochodów własnych. Najmniejszy jej udział wystąpił w budżecie powiatu głubczyckiego (3,4%), a największy w budżecie powiatu oleskiego (10,2%).

Subwencja ogólna stanowiła 43,2% w strukturze dochodów ogółem. Natomiast największy udział w dochodach ogółem miała część oświatowa subwencji ogólnej, stanowiąc 34,3%.

Pozostałe części subwencji ogólnej to: część wyrównawcza (6,2% dochodów ogółem), część równoważąca (2,3%) oraz uzupełnienie subwencji ogólnej (0,3%).

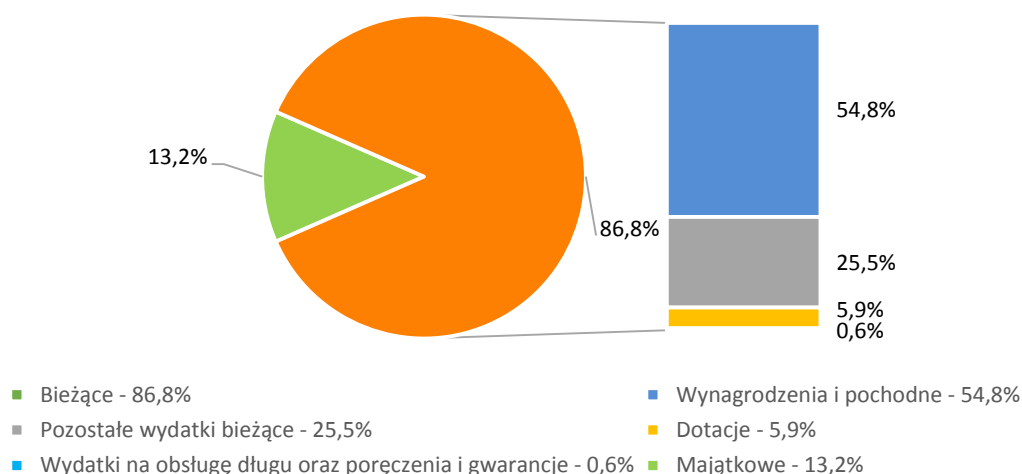
Najniższy udział subwencji ogólnej w dochodach odnotowano w powiecie głubczyckim – 25,4%, a najwyższy w powiecie oleskim – 54,9%.

Dochody powiatów z tytułu **dotacji celowych** stanowiły w analizowanym okresie 24,1% ogółu dochodów powiatów. Najniższy udział dotacji celowych w strukturze dochodów odnotowano w powiecie opolskim – 18,0%, a najwyższy w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim – 33,3%.

W ogólnej kwocie dotacji celowych najważniejszą pozycję zajmowały dotacje na zadania z zakresu administracji rządowej, które stanowiły 12,0% dochodów. Dotacje na zadania własne stanowiły 5,9% ogółu dochodów, a dotacje w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich i zagranicznych – 4,7%. Pozostałe 1,5% w strukturze zajęły dotacje na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego i z organami administracji rządowej oraz otrzymane z funduszy celowych.

Strukturę wydatków powiatów województwa opolskiego przedstawiają załączniki 13a i 13b oraz poniższy wykres.

Struktura wydatków powiatów w 2014 roku

Wydatki bieżące powiatów w 2014 roku stanowiły 86,8% ogółu wydatków. Najniższy udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem wystąpił w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim – 75,5%, a najwyższy w powiecie brzeskim – 98,9%.

W grupie wydatków bieżących dominujący udział miały wynagrodzenia wraz z pochodnymi, które stanowiły 54,8% ogółu wydatków. Wydatki te miały najmniejszy udział w strukturze wydatków powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego (46,7%), a najwyższy w powiecie brzeskim (66,4%).

Kolejną pozycję zajmowały pozostałe wydatki bieżące, do których zaliczane były wydatki związane z funkcjonowaniem powiatów (25,5% ogółu wydatków). Najniższy udział tych wydatków w strukturze był w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim (21,8%), a najwyższy w powiecie krapkowickim (33,9%).

Dotacje bieżące udzielone z budżetów powiatów stanowiły 5,9% wydatków. Udział tych dotacji w strukturze wydatków wyniósł od 0,8% w powiecie prudnickim do 11,5% w powiecie namysłowskim. Środki przeznaczane były m.in. na: dotacje podmiotowe dla niepublicznych jednostek systemu oświaty, dotacje dla jednostek niezaliczanych do finansów publicznych oraz dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań realizowanych przez organizacje prowadzące działalność pożytku publicznego.

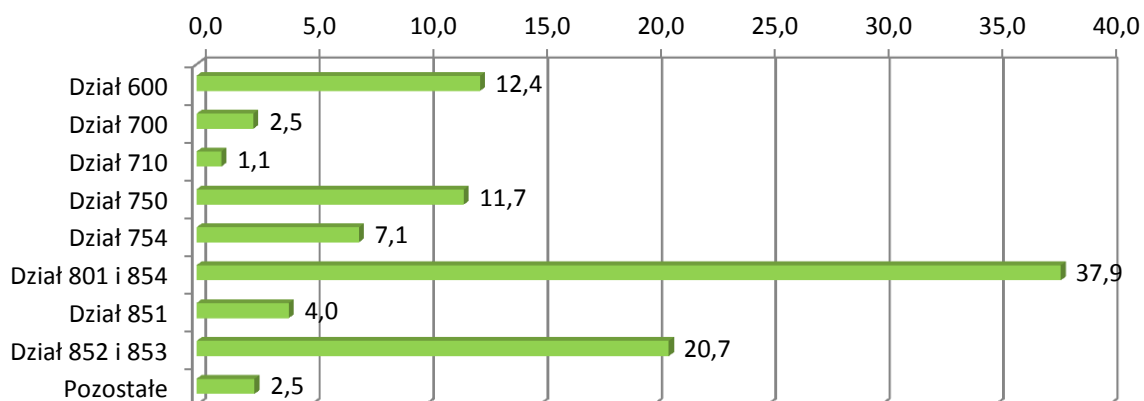
Wydatki na obsługę długu wyniosły 0,6% łącznych wydatków powiatów. W poszczególnych jednostkach ich udział ukształtował się w przedziale od 0,2% w powiecie nyskim do 1,6% w powiecie kluczborskim.

W analizowanym roku nie wystąpiły w powiatach wydatki z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji.

Największy udział **wydatków majątkowych** w strukturze wydatków ogółem wystąpił w powiecie: kędzierzyńsko-kozielskim – 24,5%, a najmniejszy w powiecie brzeskim – 1,1%. Powiat kędzierzyńsko-kozielski przeznaczył w 2014 r. ponad $\frac{3}{4}$ tych środków na inwestycje drogowe.

Strukturę wydatków budżetowych według działów klasyfikacji budżetowej przedstawiają załączniki 14a i 14b oraz poniższy wykres.

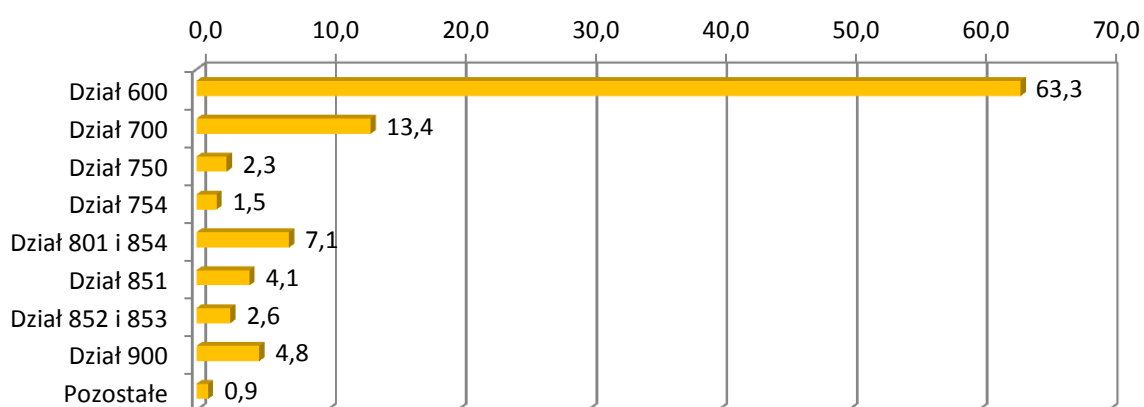
Struktura wydatków ogółem według działów w powiatach województwa opolskiego w 2014 roku (%)

Największą część wydatków powiaty kierowały na oświatę oraz edukacyjną opiekę wychowawczą – 295 049 tys. zł. Wydatki te stanowiły 37,9% ogółu wydatków. Drugim, po oświacie kierunkiem wydatkowania środków była pomoc społeczna. W działach 852 – Pomoc społeczna i 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej wydatkowano łącznie 161 080 tys. zł (20,7%) środków. Kolejnymi kierunkami wydatkowania środków były transport i łączność oraz administracja publiczna. Wydatki w dziale 600 – Transport i łączność stanowiły 12,4% wszystkich wydatków, a w dziale 750 – Administracja publiczna – 11,7%.

Struktura wydatków inwestycyjnych odbiega od struktury wydatków ogółem, co zaprezentowano na poniższym wykresie.

Struktura wydatków inwestycyjnych według działów w powiatach województwa opolskiego w 2014 roku (%)

W przypadku inwestycji, największą część wydatków powiatów województwa opolskiego stanowiły wydatki w dziale 600 – Transport i łączność (63,3% w strukturze wydatków inwestycyjnych). Wystąpiły one we wszystkich powiatach województwa opolskiego.

Kolejną grupę wydatków inwestycyjnych – z udziałem 13,4% – zajmowały wydatki w dziale 700 – Gospodarka mieszkaniowa. W ramach tego działu 5 powiatów poniosło wydatki inwestycyjne, z czego najwięcej powiat kluczborski. W powiecie tym zrealizowano m.in. inwestycje pn. „Kluczborski Inkubator Przedsiębiorczości dla wsparcia rozwoju gospodarki w powiecie kluczborskim”, „Zwiększenie efektywności energetycznej w obiektach użyteczności publicznej powiatu Kluczborskiego m.in. poprzez wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w domach pomocy społecznej”.

5.4. Dochody i wydatki ze środków europejskich i zagranicznych

Analiza dochodów powiatów w oparciu o klasyfikację budżetową, pozwala stwierdzić, że **dochody** realizowane ze środków europejskich i zagranicznych zamknęły się kwotą 36 575 tys. zł (w 2013 roku – 33 564 tys. zł), stanowiąc 4,7% ogółu dochodów (w roku ubiegłym 4,4% dochodów). W odniesieniu do roku poprzedniego uległy one zwiększeniu o 9,0%. Najmniejszy udział tych środków w dochodach wystąpił w powiecie strzeleckim – 1,3%, a największy w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim – 12,4%.

Kształtowanie się środków, o których mowa powyżej, w latach 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

T a b e l a 14

Dochody pochodzące ze środków europejskich i zagranicznych	2012 r.	2013 r.	2014 r.	Dynamika 2013/2012 (%)	Dynamika 2014/2013 (%)
1	2	3	4	5	6
Wykonanie (tys. zł)	24 347	33 564	36 575	137,9	109,0
Udział w dochodach ogółem (%)	3,4	4,4	4,7	x	x

W ramach realizacji programów finansowanych ze środków europejskich i zagranicznych, powiaty **wydatkowały** kwotę 41 636 tys. zł (w 2013 roku – 33 313 tys. zł), co stanowiło 5,3% ogółu wydatków (w roku poprzednim 4,6% wydatków). W porównaniu do roku 2013 była to kwota wyższa o 25,0%. Największy udział tych środków w wydatkach ogółem wystąpił w powiecie prudnickim – 14,0%, a najniższy – 1,1% w brzeskim.

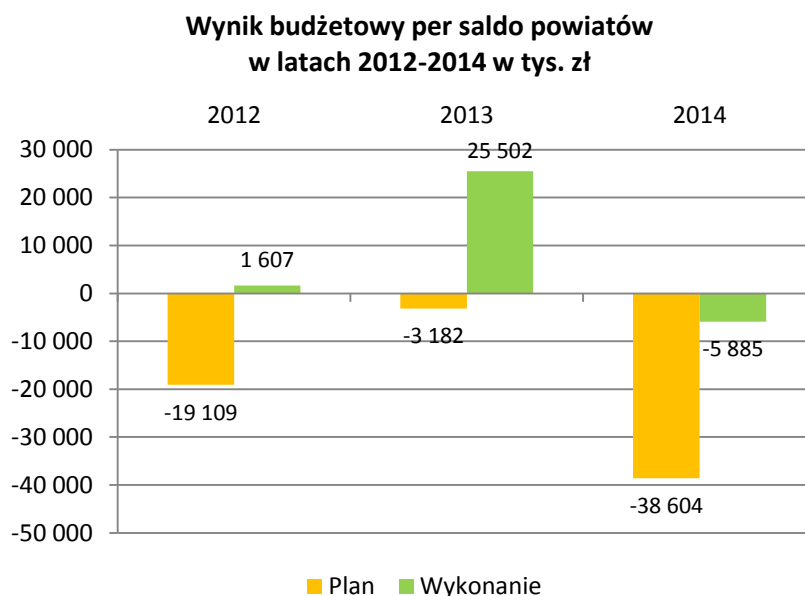
Kształtowanie się środków, o których mowa powyżej, w latach 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

T a b e l a 15

Wydatki pochodzące ze środków europejskich i zagranicznych	2012 r.	2013 r.	2014 r.	Dynamika 2013/2012 (%)	Dynamika 2014/2013 (%)
1	2	3	4	5	6
Wykonanie (tys. zł)	21 515	33 313	41 636	154,8	125,0
Udział w wydatkach ogółem (%)	3,0	4,6	5,3	x	x

5.5. Wynik budżetu, finansowanie deficytu, przychody i rozchody

Powiaty województwa opolskiego planowały zamknąć rok budżetowy łącznym deficytem w wysokości 38 604 tys. zł. W wyniku wykonania dochodów i wydatków uzyskały **deficyt budżetowy** w łącznej kwocie 5 885 tys. zł. Nadwyżkę budżetową uzyskało na koniec roku 6 powiatów w łącznej wysokości 13 305 tys. zł, podczas gdy w roku 2013 wypracowały ją wszystkie powiaty województwa opolskiego. Deficyt budżetowy w wysokości 19 190 tys. zł uzyskało 5 powiatów. Najwyższą nadwyżkę budżetową osiągnął powiat opolski – 4 315 tys. zł, a największy deficyt powiat kluczborski – minus 7 882 tys. zł.

Nadwyżkę operacyjną uzyskało 10 powiatów, a ujemna różnica między dochodami bieżącymi i wydatkami bieżącymi wystąpiła w powiecie kluczborskim – 1 649 tys. zł.

Przychody powiatów wzrosły o 31,8% i wyniosły 67 995 tys. zł, a ich plan wykonano w 105,5%. Przychody z tytułu zaciągnięcia kredytów i pożyczek (w kwocie 19 879 tys. zł) wzrosły o 1,6% w porównaniu do roku poprzedniego i miały 29,2% udział w strukturze. W porównaniu do roku poprzedniego wzrosły przychody z tytułu wolnych środków, które wyniosły 36 283 tys. zł, stanowiąc 53,4% ogółu przychodów. W 2014 r. tylko powiat opolski posiadał nadwyżkę z lat ubiegłych. Przychody z tytułu wyemitowanych przez powiat kluczborski i strzelecki obligacji wyniosły 11 000 tys. zł i stanowiły 16,2% przychodów ogółem.

Rozchody powiatów, w porównaniu do roku ubiegłego, uległy zmniejszeniu o 34,6% i zostały zrealizowane w 98,1% planu, tj. w kwocie 25 184 tys. zł. Spłaty kredytów i pożyczek – 24 124 tys. zł, stanowiły 95,8% ogółu rozchodów i zmniejszyły się o 22,8%. Wykup obligacji zrealizowany przez powiaty: krapkowicki oraz prudnicki stanowił 4,2% ogółu rozchodów. Żaden powiat województwa opolskiego nie udzielał pożyczek z budżetu j.s.t.

5.6. Zobowiązania zaliczane do długu publicznego oraz należności budżetowe

Łączne **zobowiązania** wyniosły 140 357 tys. zł (w 2013 roku - 134 287 tys. zł). W stosunku do roku 2013, łączna kwota zadłużenia ogółem powiatów uległa zwiększeniu o 4,5%.

Poziom zadłużenia powiatów mierzony relacją kwoty zobowiązań do wykonanych dochodów wyniósł od 5,6% w powiecie brzeskim do 52,4% w powiecie kluczborskim, przy czym średni poziom zadłużenia powiatów to 18,2%.

Należności wymagalne powiatów województwa opolskiego wyniosły 14 106 tys. zł, co oznaczało ich zwiększenie o 39,8%. Należności wymagalne największe były w powiecie brzeskim – 6 208 tys. zł, a najmniejsze w oleskim 20 tys. zł.

6. WYKONANIE BUDŻETU WOJEWÓDZTWA SAMORZĄDOWEGO W 2014 R.

6.1. Wykonanie dochodów i wydatków budżetowych

W 2014 r. województwo samorządowe zrealizowało **dochody** w kwocie 479 458 tys. zł, co stanowiło 94,9% przyjętego planu. Na wykonanie dochodów poniżej przyjętego planu największy wpływ miała niepełna realizacja dochodów własnych oraz dotacji celowych.

Dochody własne zostały zrealizowane w wysokości 116 698 tys. zł (91,8% przyjętego planu). Wykonanie poszczególnych źródeł dochodów własnych wyniosło 88,4% w udziałach w podatku dochodowym od osób prawnych, 99,3% w podatku dochodowym od osób fizycznych, a pozostałe dochody własne zrealizowano na poziomie 94,5% planu.

Dochody z tytułu **dotacji celowych** wykonano w wysokości 252 766 tys. zł, tj. w 94,3%. Wszystkie dotacje celowe z wyjątkiem dotacji na zadania własne, na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej oraz dotacji na inwestycje z funduszy celowych, wykonano poniżej planu. Ich realizacja wahała się od 78,5% w dotacjach celowych na inwestycje na zadania z zakresu administracji rządowej do 99,4% w dotacjach celowych otrzymanych z funduszy celowych.

Jak co roku, wszystkie części **subwencji ogólnej** z budżetu państwa, były przekazywane zgodnie z planem, w pełnej wysokości – 109 994 tys. zł.

Dochody majątkowe województwa samorządowego wyniosły 123 749 tys. zł, a **dochody bieżące** 355 708 tys. zł i zostały zrealizowane odpowiednio w 91,6% i 96,2%.

Wydatki województwa samorządowego w 2014 r. zrealizowane zostały w wysokości 471 971 tys. zł, co stanowiło 94,6% przyjętego planu. **Wydatki bieżące** wyniosły 310 044 tys. zł i zostały zrealizowane w 95,9%. **Wydatki majątkowe** wyniosły 161 927 tys. zł i stanowiły 92,3%

planu. Realizacja wydatków bieżących wahała się od 97,0% na wynagrodzenia wraz z pochodnymi do 98,9% na obsługę długu.

Zarząd województwa samorządowego, mając na uwadze ustawowe regulacje dotyczące dopuszczalnego indywidualnego wskaźnika spłaty zadłużenia, wyniku operacyjnego, realizował budżet zgodnie z przyjętymi założeniami.

Wielkości dochodów i wydatków według ich rodzaju obrazuje załącznik 16.

6.2. Dynamika dochodów i wydatków

W analizowanym okresie nastąpił wzrost łącznych dochodów województwa samorządowego. W porównaniu do roku ubiegłego dochody wzrosły o 1,5%, co wynikało głównie ze wzrostu dotacji celowych o 5,9% (zwłaszcza na zadania własne o 71,3% i na zadania zlecone o 14,0%) oraz subwencji o 3,0%.

Dochody bieżące zmalały o 3,5%, natomiast **dochody majątkowe** wzrosły o 19,1%. Wpływy z udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych wzrosły o 8,3% (tj. o 1 858 tys. zł), a z podatku dochodowego od osób prawnych zmalały o 17,7% (tj. o 14 102 tys. zł). Jedną z przyczyn niskiego wykonania wpływów z udziałów w podatku dochodowym od osób prawnych były zwroty nadpłaconego podatku w 2013 roku z wpływów roku 2014. Ogólna kwota udziałów w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa wyniosła 89 999 tys. zł i zmalała w stosunku do roku ubiegłego o 12,0%.

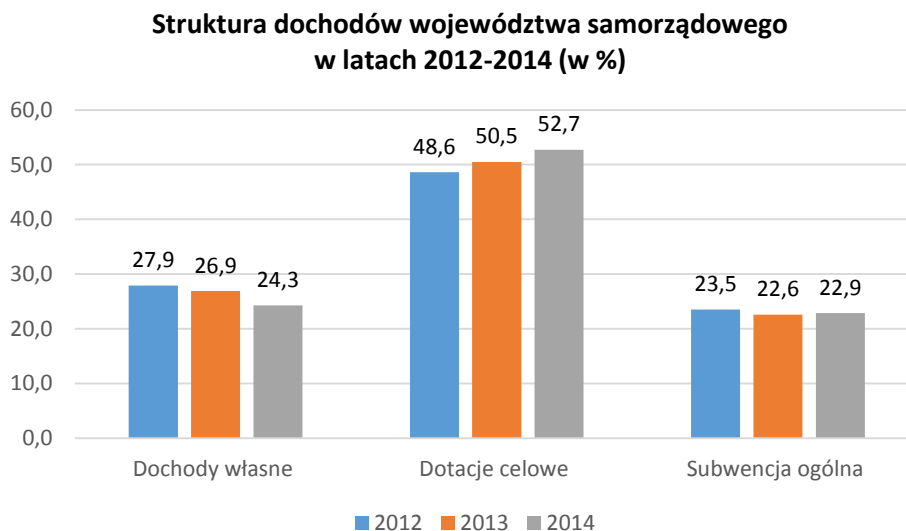
Wzrost **subwencji ogólnej**, wystąpił w części regionalnej o 22,1% i wyrównawczej o 0,6%. W porównaniu do roku poprzedniego część oświatowa subwencji ogólnej uległa zmniejszeniu o 15%.

Dotacje celowe otrzymane przez województwo samorządowe wzrosły o 5,9%. Największy wzrost dochodów z tytułu dotacji wystąpił w zakresie dotacji na zadania własne – 71,3%, a najmniejszy 0,6% dotacji w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich i zagranicznych. Największy spadek dotacji celowych wystąpił w grupie dotacji na inwestycje realizowanych na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego – o 69,4%, a najmniejszy w dotacjach otrzymanych z funduszy celowych – o 0,4%.

W 2014 r. **wydatki** ogółem województwa samorządowego wzrosły o 6,5% w stosunku do 2013 r. **Wydatki bieżące** województwa wzrosły o 1,5%. Wzrost wydatków bieżących wystąpił w grupie wynagrodzeń i pochodnych o 16,9% oraz pozostałych wydatków bieżących o 20,0%. Zmalały w stosunku do roku poprzedniego wydatki na obsługę długu o 24,3% oraz dotacje udzielane z budżetu o 13,9%. **Wydatki majątkowe** wzrosły o 17,5%, tj. o 24 169 tys. zł.

6.3. Struktura dochodów i wydatków budżetowych

Strukturę dochodów według ważniejszych źródeł dochodów w latach 2012 - 2014 przedstawia wykres.

Struktura dochodów ogółem w 2014 r., co do głównych źródeł, nie uległa zmianie w stosunku do roku ubiegłego. Dominowały w niej **dotacje celowe**, które stanowiły 52,7%. Ich udział w strukturze dochodów ogółem wzrósł o 2,2 punktu procentowego w stosunku do roku ubiegłego. Dotacje na inwestycje wyniosły 108 206 tys. zł, stanowiąc 42,3% ogólnej kwoty dotacji otrzymanych przez województwo. W kwocie tej 62 834 tys. zł to dotacje na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich i zagranicznych.

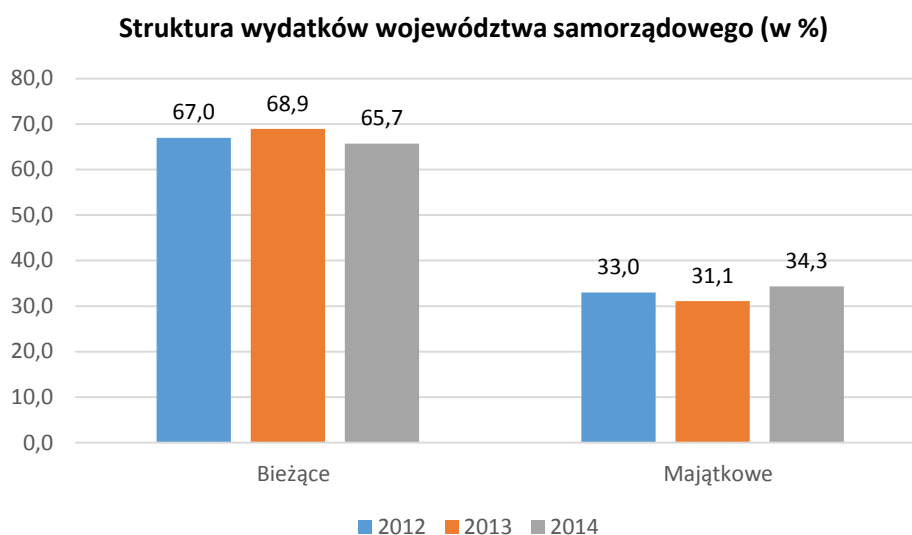
Na drugim miejscu w strukturze dochodów z udziałem 24,3% były **dochody własne**. Ich udział w strukturze dochodów ogółem zmalał o 2,6 punktu procentowego. Najważniejszym źródłem dochodów własnych województwa, podobnie jak w latach poprzednich, były udziały w podatkach dochodowych stanowiących dochody budżetu państwa. Jest ono najbardziej podatne na wahania koniunktury gospodarczej kraju i zarazem ściśle powiązane z gospodarką oraz polityką fiskalną państwa. Wpływy z udziałów w podatku dochodowym od osób prawnych stanowiły 13,7%, natomiast z udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych 5,1% uzyskanych dochodów ogółem.

Pozostałe dochody własne w 2014 r. wyniosły 26 699 tys. zł, co stanowiło 5,6% dochodów ogółem województwa samorządowego. Dochody te związane były głównie z uzyskaniem przez województwo samorządowe środków z wpływów z usług, opłat za wyłączenie gruntów z produkcji rolnej, wpływów z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych z tytułu refundacji kosztów wynagrodzeń i pochodnych oraz wydatków na bieżące funkcjonowanie Wojewódzkiego Urzędu Pracy, który wykonuje zadania m.in. dotyczące obsługi wskazanego funduszu.

Subwencja ogólna dla województwa w 2014 r. stanowiła w strukturze dochodów 22,9%. Udział subwencji ogólnej w strukturze dochodów ogółem w porównaniu z rokiem ubiegłym uległ zwiększeniu o 0,3 punktu procentowego. W strukturze dochodów ogółem część wyrównawcza stanowiła 12,6%, część regionalna 7,6%, część oświatowa 2,8%.

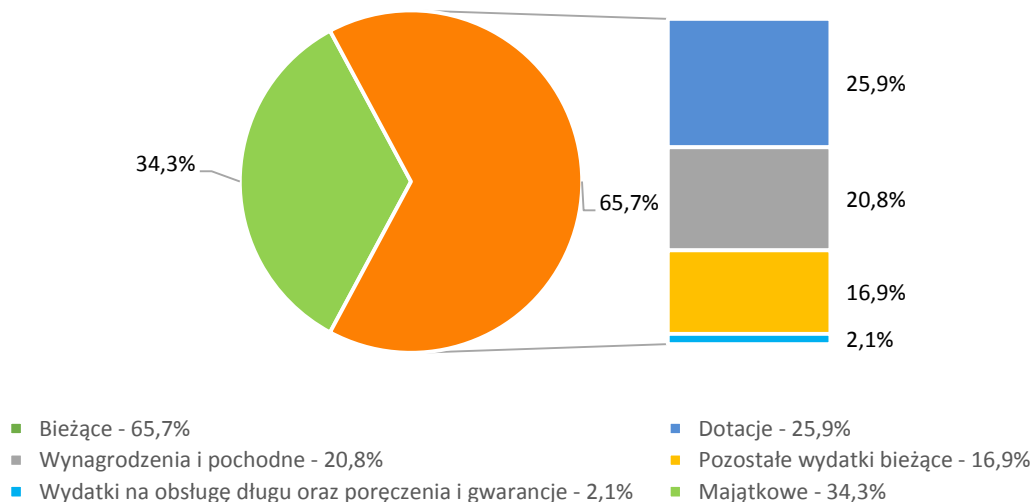
Dochody majątkowe stanowiły w strukturze dochodów ogółem 25,8%, natomiast **dochody bieżące** 74,2%.

W 2014 r. struktura **wydatków** województwa samorządowego nie uległa zmianie z uwagi na rodzaj wydatków, gdyż przeważały w niej wydatki bieżące. Z analizy struktury wydatków wynika, że na przestrzeni 3 lat rosły wydatki majątkowe, a udział wydatków majątkowych utrzymywał się na poziomie 31% - 34%, co uznać można za korzystną tendencję.

W strukturze wydatków bieżących, podobnie jak w latach ubiegłych, najbardziej znaczącą pozycję stanowiły dotacje przekazywane z budżetu województwa (25,9% ogółu wydatków).

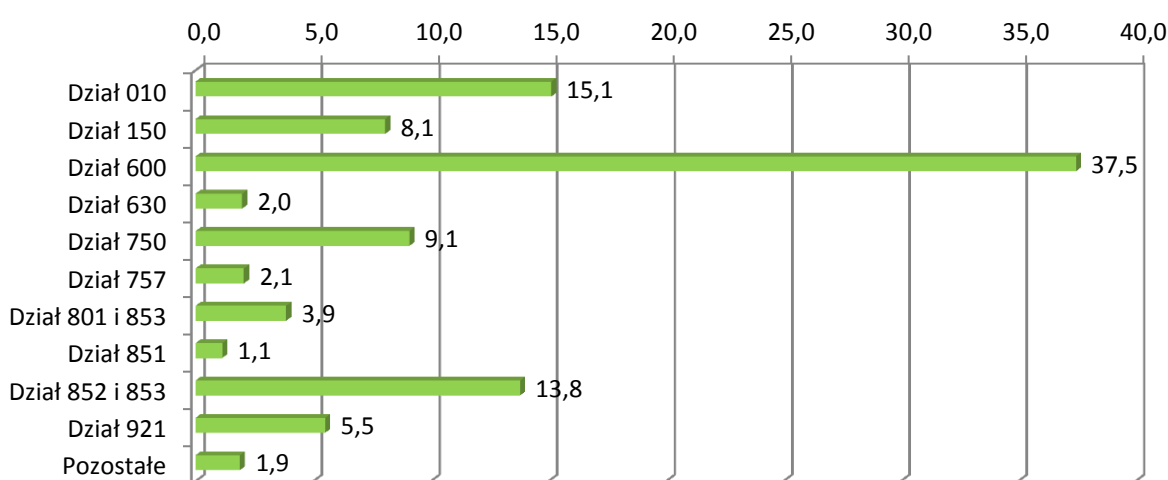
Struktura wydatków województwa samorządowego w 2014 roku

Dotacje przeznaczano m.in. na zadania z zakresu przewozów pasażerskich i upowszechniania kultury. W strukturze wydatków województwa samorządowego wydatki na wynagrodzenia wraz z pochodnymi stanowiły 20,8%. Wydatki na obsługę długu publicznego stanowiły 2,1% wszystkich wydatków województwa. Ich udział w strukturze zmalał, w porównaniu do 2013 r. (o 0,8 punktu procentowego). Województwo samorządowe nie dokonało spłat z tytułu udzielonych poręczeń.

Kwoty ujęte w poszczególnych działach klasyfikacji budżetowej wskazują główne kierunki wydatkowania środków finansowych województwa samorządowego.

**Struktura wydatków ogółem według działów
w samorządzie województwa opolskiego w 2014 roku (%)**

Podobnie jak w latach poprzednich, najwięcej wydatków województwo poniosło w dziale 600 – Transport i łączność – 37,5%. Środki, których udział w strukturze wydatków zwiększył się o 4,1 punktu procentowego, były wydatkowane na organizowanie i dotowanie regionalnych kolejowych przewozów pasażerskich, na dopłaty do krajowych autobusowych przewozów pasażerskich z tytułu stosowania obowiązujących ustawowych uprawnień do bezpłatnych lub ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego oraz na bieżące utrzymanie i remonty wojewódzkich dróg publicznych. W tym dziale zrealizowano 55,3% wydatków inwestycyjnych, przeznaczając je na modernizację kolejowych pojazdów szynowych, inwestycje drogowe i mostowe, a także na dokumentację techniczną przyszłych zadań realizowanych w obszarze infrastruktury drogowej.

Wydatki na rolnictwo i łowiectwo stanowiły 15,1% ogółu wydatków. Ze środków tych finansowano głównie konserwację, budowę i utrzymanie urządzeń melioracji wodnych podstawowych, usuwanie skutków powodzi, realizację Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013, Programu dla Odry 2006 oraz funkcjonowanie Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych. Wydatki inwestycyjne w rolnictwie stanowiły 31,0%. Sfinansowano z nich

między innymi: dotacje na budowę dróg dojazdowych do gruntów rolnych, kontynuowano realizację zadań z zakresu usuwania szkód powodziowych i naprawy wałów przeciwpowodziowych, remonty kanałów i koryt rzek.

Wydatki dotyczące pomocy i polityki społecznej stanowiły 13,8% ogółu poniesionych wydatków i wzrosły w porównaniu do roku ubiegłego o 4,5 punktu procentowego. Finansowano z nich m.in. funkcjonowanie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej (w tym Ośrodka Adopcyjnego oraz koszty związane z organizacją i koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego) i Wojewódzkiego Urzędu Pracy.

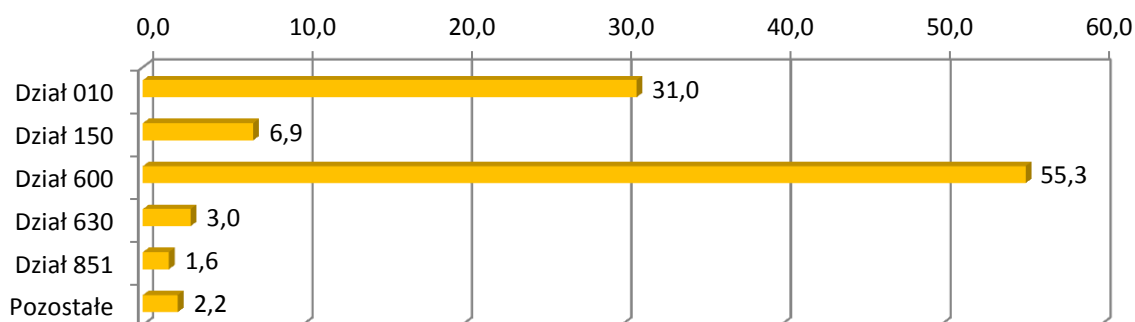
Wydatki na administrację, to kolejny kierunek dystrybucji środków. Ich udział w strukturze zmalał o 0,4 punktu procentowego i wyniósł 9,1%. Przeznaczono je na bieżące funkcjonowanie administracji samorządowej, w tym na zadania z zakresu administracji rządowej przejęte przez województwo samorządowe oraz wydatki na zadania własne realizowane przez Sejmik Województwa, Urząd Marszałkowski oraz na współpracę z zagranicą i promocję regionu.

Na przetwórstwo przemysłowe skierowano 8,1% poniesionych przez województwo samorządowe wydatków oraz 6,9% wydatków inwestycyjnych. Wydatki ogółem w tym dziale zmalały o 6,0 punktu procentowego. Przeznaczono je głównie na finansowanie Opolskiego Centrum Rozwoju Gospodarki różnych priorytetów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki i Programu Pomoc Techniczna RPO Województwa Opolskiego 2007-2013 i 2014-2020.

Na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego przeznaczono 5,5% poniesionych wydatków, tak jak w roku ubiegłym, finansując między innymi funkcjonowanie 6 instytucji kultury, dla których województwo samorządowe jest organizatorem. Środki przeznaczone były na wykonywanie ich zadań statutowych. Przekazano dotacje dla stowarzyszeń i instytucji kultury na organizację imprez o charakterze wojewódzkim i ogólnopolskim, promujących Opolszczyznę i jej dorobek kulturalny oraz na zadania w zakresie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się na obszarze województwa opolskiego. Dofinansowano również działalność Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu, które jest współprowadzone i współfinansowane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Wydatki na obsługę długu stanowiły 2,1% poniesionych wydatków i zmalały o 0,8 punktu procentowego, przeznaczono je na spłatę odsetek od zaciągniętej pożyczki i wyemitowanych obligacji.

Struktura wydatków inwestycyjnych według działów w samorządzie województwa opolskiego w 2014 roku (%)

6.4. Dochody i wydatki ze środków europejskich i zagranicznych

Z roku na rok rosną zarówno dochody jak i wydatki województwa samorządowego ze środków europejskich i zagranicznych. Województwo samorządowe w 2014 roku otrzymało z tych środków kwotę 136 475 tys. zł, co stanowiło 28,5% ogółu **dochodów**. W porównaniu do poprzedniego roku, dochody te wzrosły o 7,3%. Kształtowanie się tych dochodów na przestrzeni lat 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

T a b e l a 16

Dochody pochodzące ze środków europejskich i zagranicznych	2012 r.	2013 r.	2014 r.	Dynamika 2013/2012 (%)	Dynamika 2014/2013 (%)
1	2	3	4	5	6
Wykonanie (tys. zł)	111 268	127 157	136 475	114,3	107,3
Udział w dochodach ogółem (%)	26,8	26,9	28,5	x	x

Z ogólnej kwoty wydatków samorząd województwa przeznaczył 141 399 tys. zł na realizację zadań finansowanych z udziałem funduszy europejskich i zagranicznych, co stanowiło 30,0% wszystkich **wydatków** (w roku 2013 – 28,2%). Kształtowanie się tych wydatków na przestrzeni lat 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

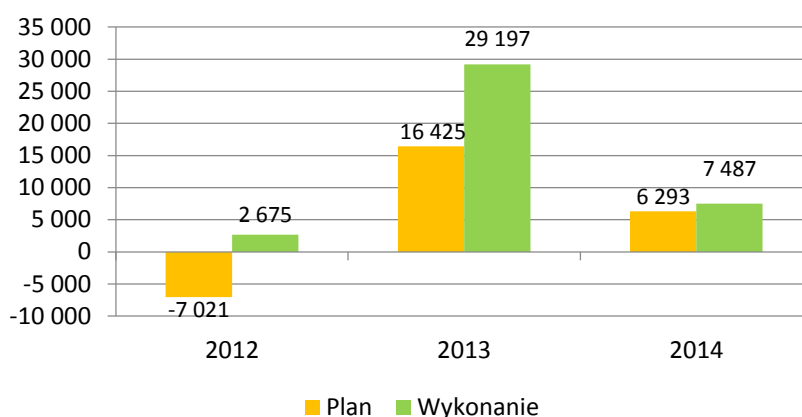
T a b e l a 17

Wydatki pochodzące ze środków europejskich i zagranicznych	2012 r.	2013 r.	2014 r.	Dynamika 2013/2012 (%)	Dynamika 2014/2013 (%)
1	2	3	4	5	6
Wykonanie (tys. zł)	108 701	125 188	141 399	115,2	112,9
Udział w wydatkach ogółem (%)	26,4	28,2	30,0	x	x

6.5. Wyniki budżetów, finansowanie deficytu, przychody i rozchody

Województwo samorządowe zaplanowało na koniec 2014 roku **nadwyżkę budżetową** w wysokości 46 691 tys. zł i zakończyło rok budżetowy nadwyżką budżetową w wysokości 7 487 tys. zł. Nadwyżka budżetowa stanowiła 1,6% wykonanych dochodów.

Wynik budżetowy per saldo województwa samorządowego w latach 2012-2014 w tys. zł

Nadwyżka operacyjna na koniec roku wyniosła w województwie samorządowym 45 664 tys. zł.

W ramach **przychodów** województwo samorządowe uzyskało wolne środki w wysokości 23 359 tys. zł. Z tytułu spłat wcześniej udzielonych pożyczek osiągnięto przychody od 3 jednostek w wysokości 624 tys. zł.

Rozchody z tytułu spłaty rat pożyczki długoterminowej wyniosły 32 tys. zł. W 2014 r. samorząd dokonał wykupu obligacji na kwotę 20 150 tys. zł. Trzem jednostkom (dwóm instytucjom kultury i jednej jednostce ochrony zdrowia) samorząd województwa udzielił pożyczek w wysokości 1 205 tys. zł.

6.6. Zobowiązania zaliczane do długu publicznego oraz należności budżetowe

Na koniec 2014 roku województwo samorządowe posiadało 212 378 tys. zł **zobowiązań**, na które złożyły się w zobowiązania z tytułu zaciągniętej pożyczki długoterminowej i wyemitowanych obligacji. Województwo samorządowe na koniec roku nie posiadało żadnych zobowiązań wymagalnych.

Zadłużenie województwa opolskiego liczone do dochodów wykonanych na koniec 2014 r. wyniosło 44,3%.

Należności wymagalne wzrosły w 2014 roku o 3 342 tys. zł i wyniosły 34 414 tys. zł. Należności wymagalne związane były z przejęciem od 2012 r. przez województwa samorządowe zadań realizowanych przez wojewódzkie urzędy pracy, wynikających z ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy w ramach Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, jak również brakiem wpłat na zlikwidowany Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych, którego dochody są obecnie ujmowane w budżecie.

7. SYNTEZA

1. Dochody budżetowe wszystkich jednostek samorządu terytorialnego województwa opolskiego w 2014 r. wzrosły o 3,7%. Realizacja dochodów wahała się od 94,9% w województwie samorządowym do 100,0% w powiatach. We wszystkich typach jednostek samorządu terytorialnego wzrosły dochody ogółem.

Dochody własne dominowały w gminach i mieście na prawach powiatu, w powiatach przewagę miała subwencja ogólna, a w województwie samorządowym dotacje celowe. Struktura dochodów j.s.t. województwa opolskiego odbiegała od wartości w strukturze krajowej. Udział dochodów własnych i wszystkich dotacji celowych j.s.t. województwa opolskiego w dochodach ogółem był niższy niż średnia w kraju, natomiast udział subwencji był wyższy.

Wydatki ogółem wzrosły o 5,3% i zrealizowano je w 94,2% planu. Wykonanie wydatków w jednostkach samorządu terytorialnego poszczególnych szczebli mieściło się od 93,5% w gminach do 95,9% w powiatach. We wszystkich typach j.s.t. nastąpił wzrost wydatków, za wyjątkiem miasta na prawach powiatu. W pozostałych grupach odnotowano ich wzrost. Struktura sumarycznych wydatków j.s.t. wskazuje na znaczącą przewagę wydatków bieżących – 83,5%, nad majątkowymi – 16,5%.

Zobowiązania ogółem jednostek samorządu terytorialnego województwa opolskiego wzrosły o 1,6% i wyniosły 1 315 mln zł, co stanowiło 29,0% w relacji do dochodów wykonanych przez wszystkie j.s.t.

Łączny deficyt budżetowy jednostek samorządu terytorialnego województwa opolskiego (35 gmin, 5 powiatów i miasta na prawach powiatu) wyniósł prawie 100 645 tys. zł. Nadwyżkę budżetową w kwocie ponad 75 615 tys. zł wypracowało 35 gmin, 6 powiatów i województwo samorządowe.

Łączny deficyt operacyjny w wysokości 1 649 tys. zł wystąpił w 1 jednostce samorządu terytorialnego, natomiast pozostałe 82 jednostki uzyskały nadwyżkę operacyjną w sumarycznej wysokości 330 455 tys. zł.

W analizowanym roku wszystkie jednostki naszego województwa spełniły zasadę określoną w art. 242 ustawy o finansach publicznych, stanowiącą, że wykonane na koniec roku wydatki bieżące nie mogą być wyższe od wykonanych dochodów bieżących powiększonych o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki. Indywidualny wskaźnik spłaty zadłużenia, wynikający z art. 243 ustawy o finansach publicznych, spełniony został przez wszystkie jednostki samorządu terytorialnego województwa opolskiego na koniec 2014 r.

Pozyskane przez jednostki samorządu terytorialnego środki europejskie i zagraniczne stanowiły 6,7% ogólnej kwoty dochodów (w 2013 r. 6,1%). Ze środków europejskich i zagranicznych pokryto 6,9% ogółu wydatków (w 2013 r. – 6,1%). W ostatnich trzech latach daje się zauważyć naprzemienny spadek i wzrost udziałów środków europejskich i zagranicznych w dochodach jednostek samorządu terytorialnego, natomiast w wydatkach w 2014 r. odnotowano ich wzrost.

2. Dochody **gmin** w 2014 r. wzrosły o 5,0%, a zrealizowano je w 97,7% w stosunku do wielkości planowanych. Dochody własne i dotacje celowe były wyższe niż w roku poprzednim odpowiednio o 6,4% i 13,9%, a subwencja ogólna zmalała o 3,1%. W strukturze dochodów gmin województwa opolskiego nastąpiły nieznaczne zmiany. Dochody własne wyniosły – 54,3%, subwencja ogólna – 26,9%, dotacje celowe – 18,8%. Udział dochodów własnych w strukturze dochodów ogółem w poszczególnych gminach był znacznie zróżnicowany, gdyż mieścił się w przedziale od 28,0% w Zębowicach do 73,4% w Gogolinie.

Wydatki ogółem, które wzrosły o 6,7%, gminy zrealizowały na poziomie 93,5%. Na wydatki bieżące przeznaczono 85,0% wydatków ogółem. Wydatki majątkowe stanowiły 15,0% poniesionych wydatków i były wyższe niż przed rokiem o 21,6%. W poszczególnych gminach udział wydatków majątkowych wyniósł od 2,0% w Lubszy do 44,5% w Skarbimierzu.

Gminy zakończyły rok budżetowy łącznym deficytem budżetowym w wysokości 22 073 tys. zł, na co złożyła się nadwyżka budżetowa wypracowana przez 35 gmin i osiągnięty deficyt budżetowy w 35 gminach. W roku poprzednim gminy osiągnęły nadwyżkę budżetową, która wynosiła 19 573 tys. zł.

Na koniec 2014 roku nadwyżkę operacyjną osiągnięto we wszystkich gminach województwa opolskiego.

Przychody z tytułu zaciągniętych przez gminy kredytów i pożyczek, łącznie z wyemitowanymi obligacjami zmalały o 4,8%, a spłaty rat kapitałowych od zaciągniętych kredytów i pożyczek wraz z wykupem papierów wartościowych były o 28,3% niższe niż w roku poprzednim.

Zobowiązania gmin na koniec 2014 r. wyniosły 738 655 tys. zł (w tym kredyty, pożyczki i wyemitowane obligacje – 738 069 tys. zł) i zwiększyły się w stosunku do roku poprzedniego o 3,7%. Należy zaznaczyć, że wydatki bieżące na obsługę długu w 2014 r. wyniosły 24 162 tys. zł i były niższe niż w roku poprzednim o 17,7%.

Średni poziom zadłużenia gmin mierzony relacją kwoty zobowiązań (bez wyłączeń) do wykonanych dochodów wyniósł 27,8% i zawierał się w przedziale od 0,6% w Zdieszowicach do 90,9% w Skarbimierzu.

Pozyskane przez gminy środki europejskie i zagraniczne stanowiły 4,1% ogólnej kwoty dochodów (w 2013 r. – 3,2%). Ze środków europejskich i zagranicznych pokryto 4,1% wydatków (w 2013 r. – 3,2%).

3. Dochody miasta na prawach powiatu - Opola zwiększyły się o 2,5% i wykonano je w 99,3% planu. Dochody własne wzrosły o 7,9%, natomiast subwencja ogólna i dotacje celowe zmalały odpowiednio o 3,4% i 8,9%. W strukturze dochodów dominujący udział, podobnie jak w latach poprzednich, miały dochody własne – 62,2%, subwencja stanowiła 24,9%, a dotacje celowe 12,9%.

Wydatki ogółem miasta zmniejszyły się o 2,3% i wykonano je o 5,7% poniżej planu. W ich strukturze dominowały wydatki bieżące – 86,4%, w których przeważały potrzeby oświaty. Kwota wydatków majątkowych, stanowiąca 13,6% ogółu wydatków, zmniejszyła się o 35,9% w stosunku do roku ubiegłego.

Rok budżetowy w mieście Opolu zamknięto deficytem budżetowym w kwocie 4 558 tys. zł, co w odniesieniu do dochodów stanowiło 0,7%.

Nadwyżka operacyjna uzyskana w mieście Opolu wyniosła 39 517 tys. zł.

Ogółem zobowiązania Opola zamknęły się kwotą 223 999 tys. zł (wzrost o 4,0%). Poziom zadłużenia miasta wyniósł 35,8% w stosunku do wykonanych dochodów.

Pozyskane przez miasto środki europejskie i zagraniczne stanowiły 3,6% ogólnej kwoty dochodów (w 2013 r. – 4,0%), a w strukturze wydatków środki tego rodzaju miały 3,2% udział (w 2013 r. – 3,4%).

4. Powiaty województwa opolskiego w 2014 r. uzyskały dochody w planowanej wysokości. Wzrosły dotacje celowe o 4,5% i dochody własne o 3,8%, a zmalała subwencja ogólna otrzymana z budżetu państwa (o 0,6%).

W strukturze dochodów przeważała subwencja ogólna stanowiąc 43,2%, a następnie dochody własne – 32,7%.

Wydatki ogółem powiatów wzrosły o 6,4% i zostały zrealizowane poniżej planowanych (95,9% planu). Wydatki powiatów to głównie wydatki bieżące (86,8% w strukturze), które w 2014 r. nieznacznie wzrosły (o 1,7%), ale też wydatki majątkowe, które wzrosły o 52,6%. Wydatki powiatów na obsługę długu obniżyły się w porównaniu do roku poprzedniego o 28,4%.

W analizowanym okresie sześć powiatów uzyskało nadwyżkę budżetową w łącznej kwocie 13 305 tys. zł, a pięć zakończyło rok budżetowy deficytem w łącznej wysokości 19 190 tys. zł.

Nadwyżki operacyjnej nie uzyskał jeden powiat województwa opolskiego, a w pozostałych jednostkach kwota tej nadwyżki zawierała się w przedziale od 1 841 tys. zł w powiecie namysłowskim do 8 376 tys. zł w powiecie nyskim.

Zobowiązania ogółem powiatów wyniosły 140 357 tys. zł (wzrost o 4,5%), co stanowiło 18,2% w relacji do łącznych wykonanych dochodów. Poziom zadłużenia powiatów wyniósł od 5,6% w powiecie brzeskim do 52,4% w powiecie kluczborskim.

Pozyskane przez powiaty środki europejskie i zagraniczne stanowiły 4,7% kwoty dochodów (w 2013 r. – 4,4%). Powiaty sfinansowały 5,3% wydatków ze środków europejskich i zagranicznych (w 2013 r. – 4,6%).

5. Dochody województwa samorządowego w 2014 r. wzrosły o 1,5% i zrealizowano je na poziomie 94,9% planu. Nastąpił wzrost dotacji celowych o 5,9%, i subwencji ogólnej o 3,0% oraz zmniejszenie dochodów własnych o 8,0%. W porównaniu do roku ubiegłego, nastąpił wzrost o 8,3% wpływów z udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych, a także zmniejszenie o 17,7% wpływów z udziałów w podatku dochodowym od osób prawnych. W strukturze dochodów województwa samorządowego, dominującą pozycję miały dotacje celowe (udział 52,7%).

Wydatki województwa samorządowego wzrosły o 6,5% i zrealizowano je w 94,6% w stosunku do planu. Wydatki majątkowe wzrosły o 17,5%, a wydatki bieżące o 1,5%. Nastąpił spadek o 3,2 punktu procentowego udziału wydatków bieżących w strukturze do poziomu 65,7%.

Rok budżetowy województwo samorządowe zamknęło nadwyżką budżetową w wysokości 7 487 tys. zł oraz nadwyżką operacyjną w kwocie 45 664 tys. zł.

Zobowiązania ogółem województwa samorządowego wyniosły 212 378 tys. zł (spadek o 8,7%) i w całości pochodziły z tytułu zaciągniętej pożyczki oraz emisji obligacji, co stanowiło 44,3% w odniesieniu do wykonanych dochodów. Województwo samorządowe na koniec roku nie posiadało żadnych zobowiązań wymagalnych.

Środki europejskie i zagraniczne pozyskane przez województwo samorządowe stanowiły 28,5% ogólnej kwoty dochodów (w 2013 r. 26,9%). Ze środków europejskich i zagranicznych pokryto 30,0% ogółu wydatków (w 2013 r. – 28,2 %).

Opracowali:
Barbara Wołczak
Katarzyna Sikocińska
Bartosz Banasiuk